ԺԶ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 4027 — ՄԱՅԻՍ 29 / 10 ՅՈՒՆԻՍ 1899 — ՇԱԲԱԹ — 2 ՍԷՖԷՐ 1317 — ԺԶ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 4027

غلطه ده (آرەولك) غزته سی اداره خانه سی
ՊՈԼԻՍ, Ղալաթիա, Նորատունկեան խան

Les annonces sont reçues
à la Direction du Journal "AREVELK"
Galata, CONSTANTINOPLE.

Նամակ կամ որ եւ է գրութիւն պէտք է ուղղել
ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԹԵՐԹԻ
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ

20 ՓԱՐԱ.

ԱՐԵՒԵԼՔ

ՕՐԱԹԵՐԹ

ԱԶԳԱՅԻՆ, ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Պոլսոյ եւ գաւառներու համար	տարեկան.	140 Ղ.ռշ
» »	վեցամսեայ.	70 »
» »	եռամսեայ.	40 »
Օտար երկիրներու համար	տարեկան.	40 Ֆրք
» »	վեցամսեայ.	20 »

Դրամի փոխարէն փոստայի փուլ կ'ընդունուի, 115 դրուշի փուլը 100 դրուշի հաշուով:
Տեղական բղդատարի ծախքը բաժանորդներուն կը վերաբերի:
Ծանուցմանց համար պէտք է դիմել ուղղակի խմբագրատուն:

20 ՓԱՐԱ.

ՊԱԼԸԳԼԸԻ ԳԵՐԵԶՄԱՆԱՏՈՒՆԸ

Հոն, պարիսպներէն անդին, արձակ դաշտին մէջ, հինաւուրց ծառերու տակ, կը հանգչին Պալըգլըի մեռելները։ Ցան ու ցիր, կոտրտած գերեզմանաքարերու վրայ հին արձանագրութիւնները հետզհետէ կը մաշին, կ'անհետանան։ Վաղեմի գերեզմանները կը խառնուին իրարու, և ամէն նոր փոսէ որ կը բացուի նոր մեռել մը թաղելու համար, մարդու ոսկորներ են որ դուրս կը ցցուին հողէն։ Յաճախ այդ ոսկորները դուրսը կը մնան փոսը փակուելէն ետքն ալ, և կը հանգչին հոն ոտքիդ տակ, ուսոսկր մը կամ ողք մը, եթէ ոչ գանկ մը, հէք նշխար մեր նախնիքներուն, որ ափ մը հողէ ալ զրկուած է իր ահարկու մերկութիւնը ծածկելու համար։

Գերեզմանատան շուրջը որմ չկայ, ոչ իսկ ցանկապատ մը. ընդարձակ դաշտ մըն է անիկա, ուրկէ ազատ համարձակ անցորդը կ'անցնի, կոխոտելով գերեզմաններուն վրայ, և ուր տարին ամիս մը չարունակ, Պալըգլըի բանայիրին, Պոլսոյ ժողովուրդը կ'երթայ, ինչպէս հանդիսավայր մը կ'երթայ մարդ։ Երգեր, պարեր, խընջոյքներ, զուարճութեան բոլոր զանազանութիւնը այդ գերեզմաններուն շուրջը։ Եւ եթէ սիրելի մը ունիս հոն, հայր մը, քոյր մը, մանկիկ մը, որուն գերեզմանին այցի ելած ես, պէտք է որ նախ հեռացնես անկէ զուարճացողներու խումբը, որպէս զի քահանան հոգեհանգիստ մը կարենայ կարդալ մեռելիդ վրայ։ Այդ աղօթքներն ալ կը վրդովեն գինովի պոռչտուքներ, ու գիտես որ քիչ ետքը, երբ հեռանաս հոնկէ, նոյն այն խումբը պիտի գայ նորէն շրջապատել սիրելիիդ գերեզմանը, շարունակելու իր կայթառոտի խաղերը։

Յոյներն ալ, որոնցմէ այնքան բազմութիւն ուխտի կ'երթայ Պալըգլը՝ մայիսին, հոն, մօտիկը, իրենց գերեզմանատունը ունին, բայց Հայոց գերեզմանատունն է ուր կը խուժեն այդ բանայիրին։ Իրենց գերեզմանատան շուրջը պատ քաշուած է, եւ կարելի չէ հոն զբօսնուլ. ուստի կ'երթան հոն ուր մտնելու արգելք չկայ։ Իրենք գիտեն յարգել իրենց մեռելները, կառուցած են գեղեցիկ շիրիմներ. մինչ անդին ամէն բան լքուած է եւ անխնամ։ Զարմանալի չեն անշուշտ եթէ իրենք ալ կ'օգտուին այս վիճակէն, քանի որ նոյն իսկ Հայերը չեն քաշուիր մասնակցիլ այդ խրախճանութեանց։

Այս վիճակը ամօթ մըն է մեզի համար։ Պոլսոյ եօթը թաղերուն բնակիչները մանաւանդ, որոնց գերեզմանատունն է միշտ Պալըգլըն, այս պարագան պէտք է լրջօրէն նկատողութեան առնեն։ Պալըգլըի գերեզմանատան շուրջը պատ մը շինել տալը ոչ միայն արժանապատուութեան խնդիր մըն է իրենց համար, այլ և պարտականութիւն մը։ Այն դիմումը որ վերջերս եղաւ այս մասին Ազգային Վարչութեան, ապացոյց է թէ իրենք ալ զգացած են այս պէտքը, և յուսալի է որ Ազգ. Վարչութեան կողմէ կազմուած Յանձնաժողովը, խելոյն գործի ձեռնարկելով, յաջողի հարկ եղած դրամագլուխը ձեռք բերել։

Տարակոյս չունինք թէ ամէն անոնք, որ «թաղ» ունին Պալըգլը, պիտի մասնակցին այդ հանգանակութեան։ Եւ անոնք բազմաթիւ են ոչ միայն Պոլսոյ եօթը թաղերուն մէջ, այլ նոյն իսկ Բերա, Գատըգիւղ, Սկիւտար, ուր փոխադրուած են՝ վերջին քանի տարիներուն մանաւանդ, Պոլիս բնակող շատ մը ընտանիքներ։ Պատրիարքարանը նոյն իսկ պարտաւորիչ կրնայ ընել, արդար բաժանումով մը, անոնց այս հանգանակութեան մէջ ունենալիք մասնակցութիւնը։

Շրջապատին շինութեան հետ, կատարելիք ուրիշ գործ մըն ալ կայ, զոր անշուշտ նկատողութեան պիտի առնէ կազմուած Յանձնաժողովը։ Պալըգլըի «թաղ»երը հիմայ շատ որոշ սահմաններ չունին։ Յաճախ իրարու կը խառնուին անոնք և վէճեր ալ կը ծագին ասկէ։ Հարկ է ուրեմն յատակագիծ մը պատրաստել, — ինչպէս եղած է Շիշլիի համար, — որուն վրայ ճշդուած և նշանակուած ըլլան ընտանիքներու յատուկ ծանօթ «թաղ»երը։ Ասիկա շատ դիւրին գործ մը չէ, իրաւ, սակայն շատ կարեւոր է. և եթէ այս աշխատութեան ձեռնարկուի, հանգանակութեան գործն ալ մեծապէս կը դիւրանայ երեւան հանելով բոլոր անոնց անունները, որոնց համար «պարտականութիւն» մը պիտի ըլլայ մասնակցիլ այս կարեւոր շինութեան ծախքերուն։

Մեռեալներու յարգանքը Եւրոպացւոց մէջ մանաւանդ ի յայտ կու գայ։ Ամէն տարի, Մեռելոց օրը, այցի կ'ելլեն անոնք իրենց գերեզմանատուններուն։ Իրենց ամէնէն գեղեցիկ հագուստները կը հագնին, իրենց ամէնէն աղուոր զարդերը կը կրեն, ու կ'երթան խումբ խումբ գերեզմանատուն՝ աղօթելու իրենց սիրելւոյն տապանին մօտ, որուն ծաղիկներ, պսակներ կը տանին։ Անոնց յիշատակը կը տօնեն երկիւղածօրէն, հաւատարմօրէն, ինչպէս կը տօնէին տարեդարձին անոնց կենդանութեան ատեն։ Իրենց գերեզմանատունները մէկ մէկ պարտէզներ են, շիրիմներով, տապաններով կէտկիտուած, թուփերու դալարիներու մէջտեղ, գեղեցիկ ծառերու տերեւներով հովանաւորուած։ Հասարակաց փոսն ալ կայ, ուր հազարաւոր խաչեր, սեւ ու ճերմակ, կը ցցուին. հոն այդ խաչերն անգամ այդ օրը կը ծածկուին ծաղիկներով, և աղքատներ կան որոնք այդ օրը հացագործին տրուելիք դրամը ծաղկեվաճառին կը յատկացնեն։

Ինչ սրտառուչ է այս քրիստոնէական պաշտամունքը։ Մեռելներուն տրուած այս յարգանքը պատկառելի բան մը ունի, որ սրտին կը խօսի։ Հին յիշատակները կը քըրքըրուին այդ օրը, և մահուան գաղափարը, զոր կեանքի մէջ այնքան յաճախ կը մոռնանք, կու գայ կը ներկայանայ իր ամէնէն յուզիչ ձեւին տակ, այն հողին առջեւ որ սիրելի մը կը ծածկէ։

Եթէ մենք ծաղիկներ չենք տանիր մեր Պալըգլըի մեռելներուն եւ տարիներով այցի չենք ելլեր անոնց, պէտք չէ՞ գէթ շրջափակել այն հողը ուր կը հանգչին և չթողուլ որ այդ գերեզմանները ժողովրդական խրախճանութեանց հանդիսավայր դառնան։

Այդչափ յարգա՞նք մըն ալ չենք պարտիր մեր մեռելներուն։

ՀՐԱՆՏ ԱՍԱՏՈՒՐ

ԶՕԼԱՅԻ ՎԵՐԱԴԱՐՁԸ. — Պ. Զօլա Օռօռի մէջ «Արդարութիւն» վերնագրով յօդուած մը հրատարակած է որ սապէս կը վերջանայ.

«Տանս մէջ կը գտնուիմ։ Ուրեմն Պ. ընդհանուր դատախազը, երբ որ ուզէ, կրնայ ինծի հաղորդել Վէրսայլի եղեռնադատ ատեանին վճիռը որ ի բացակայութեան զիս դատապարտած է մէկ տարուան բանտարկութեան և երեք հազար ֆր. տուգանքի։ Երդուեալներու առջեւ իրար պիտի գտնենք։ Ինքզինքս դատաստանի ենթարկելով, ճշմարտութիւնը և արդարութիւնը միայն ուզեցի։ Ասոնք այսօր հաստատուեցան։ Դատս այլ եւս օգտակար չէ և զիս չի հետաքրքրեր։ Արդարութիւնը միայն պիտի ըսէ թէ ճշմարտութիւնը ուզելը ոճիր մը՞ն է։»

ՊԶՏԻԿ ՆՕԹԵՐ

ԴԻՒՑԱԶՆԱԿԱՆ

Ուսումնական Խորհուրդին դիւցազնական մէկ արարքը արձանագրուած տեսայ, անցեալ օր, «Ազգային»ին մէջ։

Խորհուրդը դասագիրքի մը վաւերացումը մերժելու անսովոր արութիւնը ցոյց տուեր է։ Արդարեւ, նկարագրի ո՛յժ պէտք է ըսելու համար. «Վարժապե՛տ, աս քու շինած գիրքդ իր թուղթը չ'արժեր...»

Եւ այդ արութեան պակասին համար է ճշդիւ որ դասագիրքերը մեր մէջ ամէն օր կ'աւելնան ու բրգաձեւ արտաւոց կոյտ մը կը կազմեն։

Քիչ ատենէն այնքան տեսակ դասագիրք պիտի ունենանք որքան դպրոցի աշակերտ։ Բայց ինչպէ՞ս մերժել վաւերումը. մարդը աշխատեր տքներ է, ճերմակին վրայ սեւ է դրեր. կը մեղքնանք վարժապետը, կը վաւերացնենք իր դասագիրքը. դպրոցին տղա՞քը՝ չե՛նք մեղքնար զանոնք։

Եթէ տեսնայիք սակայն թէ յաճախ ի՛նչ կարեկից, ակամայ համակերպութեամբ մը, մրափող մարդու մը ի՛նչ թոյլ ու յոյլ շարժուձեւով կը կոխուի վաւերացման կնիքը՝ որ դասագիրքին ճակատը տասնկիսեան հսամէկական խորոտ տառերով սա արձանագրութիւնը պիտի շողացնէ «Վաւերացեալ յՈւսումնական Խորհրդոյ Ազգային Կեդրոնական Վարչութեան»։ Յիշարար տախտակի պէս բան մը։

Դասագիրքերը մեր մէջ ապօրէն մըրցումի մը առարկան դարձած են այսօր, գունեղ առեւտուր մը՝ ուր մեր ուսուցիչները ցոյց կու տան հրաշալի կարողութիւններ որոնցմէ զուրկ է իրենց մտքին համբաւաւոր երկունքը։

Ներեցէք որ սոյն նօթիս աշխատակից առնեմ Հայր Գաբրիէլ Վ. Մէնէվիշեանը, որուն կը պարտինք «Գիրք գրելու արուեստը, նորոգ հեղինակներուն ուղղեալ» զոր կը յանձնարարեմ իմ բոլոր գրասէր պզտիկ բարեկամներուս ու... մեծերուն ալ։

«Պոլսոյ հրապարակին վրայ հայերէնէ ի գաղղիերէն բառագիրքերու բազմութիւն մը կայ, արժանն ու սուղը, մեծն ու փոքրը, սակայն կարճ համեմատութեանց մը անմիջապէս ընթերցողը կը համոզուի, թէ իրարմէ կատարեալ բառագիրքներ չեն, այլ գրեթէ իրենց կատարելութիւնը հրատարակութեան թուականին հետ խոտորնակ կը համեմատի. այսինքն 1859ին հրատարակուածը աւելի կատարեալ է, քան 1895ին կամ 96ին հրատարակուածը, և սակայն 95ի հրատարակութեան հեղինակը հարկաւ իր երկասիրութիւնը (եթէ ոչ ընդօրինակութիւնը) աւելի կարեւոր համարած է քան իր նախորդներուն գործերը։

«Հրապարակի վրայ առատ «վխտացող» հայ և կամ գաղղ. քերականութեանց շղթան օղակով մը երկարած ատենը, հեղինակը հարկ է որ սա հարցումը ընէ, թէ «Արդեօք այս հրատարակութիւնս շատ ուշ չէ՞...»։ Երբ գրավաճառացկըրպակներու կահագրին 100ին 50 քերականութիւն գտնուի, պէ՞տք է արդեօք նոյնատեսակ 51րդ. մըն ալ աւելցնել...»

Մխիթարեանները քաղաքավար են միշտ, վեհերոտ քաղաքավարութեամբ մը. Մխիթարեանները իրենց գրչին տակ խոշոր բառ չեն դներ երբեք, բացի՝ երբ բառագիրք շինեն։ Ի՛նչ ուրեմն, թողէք որ Անցորդը ըսէ ձեզի. ինչ որ Հայր Մէնէվիշեան ընդօրինակութիւն անուանել հազիւ կը համարձակի՝ ամէնէն սիրտ բանագողութիւն է շատ անգամ։ Ա՛ռ սա դասագիրքը, վարժապետ, որուն յաջողութիւնը քունդ կը խանգարէ. երեք դաս պակսեցուր մէջէն, «Ն»երը «Ը»ի փոխէ, դաս մը աւելցուր քենէ, ամէնէն տխմարը — և հրապարակ հանէ երկասիրութիւնդ 2 զրշ. պակասի։

Կեցցէ ճարպիկ մարդը որ սխալեր ես դպրոց մտնելով, փոխանակ քոնեաքի վաճառատուն մը մտնելու ուր այնքան օգտակարապէս պիտի գործածէր վաճառանիշ կեղծելու մեծ ընդունակութիւնը...։

Պէտք է ճար մը խորհիլ այս ապօրէն մրցումը արգիլելու, պէտք է թումբ դընել մանաւանդ սա խենդ խելառ դասագիրքերու հեղեղատին դէմ ուրկէ մեր ուսանողութիւնն է որ կը տուժէ, մեր գուրգուրանքին առարկան։

Դասագիրքերը օրէնքներու պէս են. շատ ըլլալով չ'է որ օգտակար կ'ըլլան. աղէ՛կ ըլլալու են։

Ա.ՆՑՈՐԴ

ՔՆԱՑՈՂ ՏՂԱՆ

Ամրան կիրակի իրիկուն մը՝ մինչեւ կէս գիշեր ի՛նչպէս ժամանակ անցընելնիս կը մտածէինք քանի մը ընկերներով, երբ մէջերնիս մէկը յիշեցուց թէ այն իրիկունը Թէքէ-պաշըի պարտէզը մրցում մը կայ։

Իրօք քանի մը օր առաջ Օրթէք անուն իտալացի մը Պոլիս եկած էր և ամէնուն ասպարէզ կը կարդար. վազող մըն էր անիկա, աշխարհիս չորս կողմը պտըտած. մէկը չէր գտած որ զինքը անցնի վազելու մրցումին մէջ. հոս՝ քանի մը Ջրհանկիրներ ուզեր էին չափուիլ իր հետը։

Մրցումը տեղի պիտի ունենար Թաղապետական պարտէզին մէջ։ Երեկոյթը շատ հմայիչ չէր երեւար ինծի. թատրոն երթալ կամ կառքով շրջագայիլը աւելի նախամեծար կը համարէի. այդ մրցումը դպրոցը մեր խաղցած քուրմաճային պէս բան մը պիտի ըլլար՝ տղայական ու անհամ։

Բայց բարեկամներուս թախանձանքին չկրցայ դիմադրել և լոկ խաթէր համար ընկերացայ անոնց։ Երբ պարտէզ մտանք, մեր հոն տեսած խուռն բազմութիւնը, ոգեւորութիւնը աննկարագրելի էր. պարտէզին մութ անկիւնները՝ ամէն մէկ քայլերնուս՝ կը գտնէինք խումբ խումբ Ջրհանկիրներ որոնք բռնազբօսիկ հանդարտութեամբ մը և խղդուկ ձայնով իրարու հետ կը խօսակցէին։

Իրարանցում մը տեղի ունեցաւ. վազքը կը սկսէր։

Պարտէզին մէջտեղը կլոր արահետին վրայ պիտի վազէին մրցակիցները. հարիւր շրջան պիտի ընէին և ով որ ամէնէն առաջ անցնէր, հասնէր նպատակակէտին, պիտի ընդունէր առաջին մրցանակը. Նախ Օրթէք երեւցաւ կարմիրներ հագած, ձեռքը բռնած ծայրը սուր ցպիկ մը կը վազէր համաչափ քայլերով, անխռով ու առանց ճիգի. անոր կը հետեւէին տասը տասներկու Ջրհանկիրներ իրենց աւանդական համազգեստներով՝ սրունքնին մերկ, ճերմակ շալվար հագած, որոնք կ'ընթանային մեծ թափով ու աւիւնով. ամէնէն ետքը կու գար կարճ և նիհար մարդ մը նոյնպէս թուլումպաճի մը՝ որ պզտիկ քայլերով թոյլ և երերուն կը վազէր։

Այս մրցումը՝ Եւրոպացիի մը ու տեղացիներու միջեւ՝ հանդիսատեսները երկու կուսակցութեան բաժնեց. Պոլսեցիները մեր Ջրհանկիրներուն կողմը կը բռնէին, իսկ Եւրոպացիները և կամ լըվանդէնները Օրթէքին կուսակից էին. գրաւներ, վիճաբանութիւններ տեղի կ'ունենային. քաջալերական ձիչեր, ծաղրական քըքիչներ կը բարձրանային մէկ կամ միւս կողմէն, ամէն անգամ որ Ջրհանկիրներէն մէկը կամ Օրթէք առաջ կ'անցնէր։

Սակայն տասը կամ տասնը-հինգ շըրջան չկատարած՝ Օրթէքին մրցակիցները ուժաթափ քաշուեցան ասպարէզէն. մէջտեղը մնացին միայն Օրթէք և ամէնէն ետ մնացող նիհար և կարճահասակ մարդուկը։

Մրցումի, վազքի, սբօռի մը տեսարանը իրօք զիս սաստիկ կը շահագրգռէր. դպրոցական խաղի չէր նմաներ այն. կուսակցական ոգին, անծանօթ կիրքեր կ'արթընցնէր, յաղթուելու վտանգին հրապոյրը կու տար։ Հիմա այդ նիհար ու կարճ մարդուն յաղթանակը կը բաղձայինք. թէպէտ աս անիրականալի երազ մը ըլլար, վասն զի այն բարձրահասակ, յաղթանդամ և փորձ Ջրհանկիրները պարտուելէն ետքը՝ կարելի՞ է յաղթանակ յուսալ այդ հեգճիմ մարդէն։ Այս վերջինին անունը ելեկտրական արագութեամբ տարածուեցաւ ամբողջ պարտէզին մէջ. Սըչան Օննիկն էր անիկա։

Ամէն կողմէ իրեն քաջալերական բառեր կ'արձակէին իր կուսակիցները՝ որոնց մէջ կը գտնուէին բարձրաստիճան անձեր ալ. Նոյն իսկ մեծ դիրքի տէր անձնաւորութիւն մը բարձրաձայն կը պոռար ականջին ի վար՝

— Օննի՛կ, հինգ ոսկի կու տամ քեզի եթէ անցնիս։

Ա՛լ ոգեւորութիւնը և եռուզեռումը իր գագաթնակէտին հասած էր։

Շրջանները կը համրէինք մեծ անձկութեամբ ու հոգեյոյզ եռանդով։

Օննիկին բարեկամ Ջրհանկիրները «օմուզ վէր» կը պոռային եւ քովէն վազելով անոր բարոյական ուժ կը թելադրէին։

Վերջապէս իննըսունիններորդ շըրջանին էր, երկու մրցակիցները մեր առջեւէն վազելով անցան, երբ կլորաձեւ արահետին միւս ծայրէն երկնադղորդ աղմուկ մը փրթաւ և «կեցցէ՛»ներու մէջէն Օննիկ երեւցաւ ժպտուն ու հեւ ի հեւ վազելով եկաւ հասաւ չուկէտին։ Ա՛լ տեսնելու արժանի էր իրարանցումը, տեղացիներու ուրախութիւնը, խանդ ու աւիւնը. լըվանդէններու բողոքները, դըժգոհութեան վէճերը, եւայլն։

Օննիկ ճանչցաւ այն իրիկուն յաղթանակին վայելքը. օրուան մարդը եղաւ. շաբաթ մը լրագիրներու և սալոններու մէջ ինքը միայն վիճաբանութիւններու, ներբողներու և խօսակցութեանց առարկայ դարձաւ։ Սրաբանութիւններ ալ շինուեցան իր վրան։

— Միթէ կարելի՞ է, կ'ըսէին իրեն հաւնողները, Օրտէկ մը կարենայ Սըչանէն աւելի արագ վազել։

* * *

Եւ այս մարդը՝ որ ընդհանուր Ջըրհանկիրներուն պատիւը փրկեց, եւրոպացի անպարտելի վազողը յաղթահարեց՝ օրին մէկը անբարոյական տան մը ծառային կողմէն դաշոյնի հարուածով մը սպաննուեցաւ։

Անցած շաբաթ օր եղեռնադատ ատեանը 15 տարի տաժանակիր աշխատութեան դատապարտեց զայն սպաննողը։

Դատավարութեան ժամանակ դուրսը կը հըշգայէի, երբ տեսայ նըրբուղիին մէկ անկիւնը կին մը կծկտած. նիհար ու դալկահար, աննշան դէմք մը ունէր և աղտոտ սեւ զգեստներ հագած էր. գիրկը մանկիկ մը կը քնանար հանդարտիկ, անմեղունակ։

Ըսին ինծի թէ այդ կինը՝ սպաննուած Օննիկին ամուսինն է ու գրկած մանկիկն ալ Օննիկին զաւակը որուն ծնելէն առաջ հայրը սպաննուած է։

Քանի մը տարի առաջ լոյսերու, խինդ ու ցնծումի մէջ յաղթանակող Օննիկը սպաննուած անհետացած է, եւ այսօր այրի մը ու որբ մը դատարանի մը վճիռին կը սպասեն։

Երբ այդ այրիին լուր բերին թէ Աղաճան, իր ամուսինին սպաննիչը, 15 տարուան պատիժի դատապարտուեցաւ, կինը միշտ տխուր էր. ի՛նչ, միթէ այդ պատիժը կրնա՞ր իրեն վերադարձնել իր սիրելի էրիկը։

Եւ մանկիկը միշտ կը ննջէր, անմեղունակ երջանիկ քուն մը. չէր գիտեր խեղճը թէ աղքատի մը որբն էր և հօրենական ամբողջ ժառանգութիւնը այն օրուան դատապարտութիւնն էր. թէ սպաննուողը նոյն իսկ ինքն էր։

Կը ննջէր անհուն հեշտանքով մը. ո՞վ գիտէ, ի՛նչ ոսկի երազներ կը տեսնէր հեգ պզտիկը, և երբ արթննար՝ իր շուրջը վխտացող թշուառութիւնները ըմբռնելու անկարող էր. աչքերը պիտի ոսկեզօծէին իր տեսած ցեխը, մութ սենեակը, սեւ հացը։

Երբ մեծնայ, ան ալ պիտի վազէ իր հօրը պէս կեանքին արահետին մէջ, պիտի մրցի, պիտի ճգնի և ո՛վ գիտէ պիտի յաղթանակէ՞. ո՛վ գիտէ թէ դաշոյնի մը հարուածի՞ն տա՛կ պիտի ընկնի՝ թէ հեշտ բախտի մը պարգեւած ցայլին հոլումով պիտի սաւառնի իր երազներուն մէջ ընդնշմարած թիթեռներով դէպի վարդագոյն բարձրերը։

Ո՛վ երջանիկ քնացող մանկիկ, քու գոց արտեւանունքդ վարագոյրն է անծանօթ բեմին ուր ո՛վ գիտէ ի՛նչ խաղ վերապահուած է քեզի. տռա՞մ մը թէ ո՞չ զաւեշտ մը։

ԳԻՄՄԷՆ

ՊՈՒԼԿԱՐԱՀԱՅ ԿԵԱՆՔԷՆ

ՌՈՒՍՉՈՒՔ, 22 մայիս

Արշալոյսին հետ դուրս կը նետուիս գիշերուան հանգստարանէդ և պաղ ջուրի լոգանքով մը կը կազդուրես դէմքդ ու մկանունքդ քունի ընդարմացումէն. հապճեպ արդուզարդ հազիւ աւարտած՝ կ'ուղղուիս գործիդ նոր եռանդով ու թարմ յոյսերով. առաւօտեան մեղմիկ սիւքը կը շոյէ ճակատդ ու գարնանային նուրբ բուրումներ կը փայփայեն ռնգունքդ. համակ խանդ ու կորով՝ կը դիմես կեանքի առօրեայ պայքարին մասնակցելու...։ Բայց միշտ նոյն միօրինակութիւնը, միշտ նոյն տափակութիւնը՝ աւելի՛ չէնուած, աւելի՛ յուսահատեցուցիչ, խանդդ խորտակուելու և ջիղերդ թուլնալու աստիճան։

Տարուան եղանակները կարծես փոխած են իրենց դիրքերը. ձմրան ձիւնին փոխարէն արեւ, գարնան՝ անձրեւի տեղ երաշտութիւն։ Հունձք ու արմտիք, Պուլկարիոյ յոյսերը, խանձուելու երկիւղ կը պատճառեն և ժողովուրդը — ամէն ազգէ — իր հոգեւոր պետերուն կը կանչէ Ամենակարողին գթութիւնը հայցելու. աղօթատեղիներու մէջ ու բացօթեայ վայրեր հաւաքական ջերմեռանդ աղերսներ կը բարձրանան և պզտիկ ժամանակամիջոցի մը համար հրատոչոր երկնակամարը կը ծածկուի թուխ ամպերու բարակ խաւով մը ու քանի մը կաթիլ կը կաթկըթին... ոսկի հատիկներ։ Սակայն գործ չկայ և յոյս ալ չկայ գործի. ժողովուրդը թէեւ չափազանց խնայող է, բայց առեւտուրը բարձրագոյն անշարժութեան վրայ թառած։ Տենդոտ հետաքրքրութեամբ կառավարութեան փոխառութեանը կը սպասուի, զոր պիտի վաւերացնէ Սօպրանիէն, որուն երեսփոխաններուն ընտրութիւնները սաստիկ պայքարով մը մղուեցան, թէեւ առանց անհաճոյ միջադէպներու, — կուսակցական միթինկներ, անվերջ տրտունջներ ու անփայլ յոյսեր ամենուրեք։

Նախարարական փոփոխութիւնը և երեսփոխանական նոր ընտրութիւնները Պուլկարիա բնակող զանազան հասարակութեանց ներքին գործերուն վըրայ ալ կ'ազդեն եղեր։ Գէթ այս առարկումով հրաժարեցաւ տեղւոյս Թաղ. Խորհուրդէն մնացած միակ անդամն ալ, Ատենապետը։ Առարկութեան ստուգութիւնը ճշդելու վիճակին մէջ չեմ, քանզի Պուլկարներու կարծիքով՝ մեր տեղացի մեծատուններն անոնց կուսակցական խընդիրներուն խառնուելու հակամէտ եղած չեն երբեք, բան մը որ այլապէս խորհող անձերու միջեւ վիճաբանութեան նիւթ մատակարարած է։ Իրողութիւնը սա է թէ այժմ առանց պաշտօնական Թաղ. Խորհուրդի ենք, որովհետեւ աւագերեցնիս ծանուցեր է եկեղեցւոյ մէջ թէ «Թաղ. Խորհուրդը հրաժարականը տուաւ, փափաքող կոյ նէ, թո՛ղ հրամմէ տեղը։» Սոյն օրինակ ծանուցումի մէջ վիրաւորուած արժանապատուութեան մը տրտունջը կայ—զոր մենք կը հասկնանք։

Հիմայ զրոյց կը շրջի, թէ քաղքիս ազգ. գործերուն անկերպարան վիճակին վերջ տալու դիտումով, այս անգամ կարեւոր փոփոխութիւններ պիտի ներմուծուին Թաղ. Խորհրդի ու Հոգաբարձութեան ընտրութեանց մինչեւ ցարդ ընդունուած քմահաճ կերպին մէջ։ Ես կարծիքս չեմ յայտներ այդ մասին, ո՛չ թէ անոր համար որ նորէն մենամարտի չհրաւիրուելու սարսափը կը կրեմ տակաւին—ո՛չ, զիս շատ լաւ կը ճանչնան ինծի գաղափարակից չեղողները՝ խմբակը, ինչպէս նաեւ գաղափարակիցներուս սուսեր թիւը—այլ պարզապէս նորէն տեղի չտալու համար սխալ հասկցողութիւններու, քանզի հայերէն լաւ հասկցող շատ չկայ մէջերնիս։ Միայն կատարեալ կարողութիւն կը մաղթեմ նոր կազմուելիք Հոգաբարձութեան թեկնածուներուն, որպէս զի կարենան գոցել դիզուած այն մեծաւորապէս վեց հազար ֆրանքի բացը, մանաւանդ ստիպուած ըլլալով դիմագրաւել այն գծուծ գաղտնի արգելքներուն որոնք ապահովաբար պիտի յարուցուին իրենց դէմ կարգ մը մարդերու կողմէ։

Բայց կ'արժէ՞ միթէ անոնցմով զբաղիլ, երբ անմիջական կապ չունենան անոնք իրերու այն կացութեան հետ, որ ամէն խղճամիտ անձի վրայ պարտ կը դնէ իր սրտի դրդման ու կարողութեան համեմատութեամբ աջակցիլ տոհմային բարի հաւաքին։ Սուր հեղնութիւն մը կայ անոնց կրթական գործին նպաստելու պատրուակով կարկած յաւակնութեան մէջ, գերազանցապէս պզտիկ իմաստուններ, որոնք կ'ուզեն բոլոր օգտակար հանդիսանալ մանուկներու ու պատանիներու, որոնք հիմակուընէ սկսած են կուսակցական ոգւով տոգորուիլ։ Ես խոյս կու տամ կարծիքս յայտնելէ մանկավարժական այս նորահնար դրութեան մասին, որ ի գործ կը դրուի տեղւոյս ազգ. վարժարանին մէջ։

Ուրախառիթ պարագան հոս է սակայն, որ մտքերը այլ եւս պատրաստուած են և հասկցուած է թէ վայրկեանը հասած է համերաշխ գործելով փայլ տալու մեր աղօթքի ու կրթութեան վայրերուն։ Թո՛ղ եկեղեցին ալ ամէնուն համար ըլլայ և վարժարանին վրայ ամէնքը համընթաց գուրգուրան. թո՛ղ վարժուհին այլ եւս իր հիւանդի սնարին կարեկցութեամբ մերձեցող խնամակալուհիին չգանգատի թէ ամիսներէ ի վեր անվճար կը մնայ ու դեղի ստակ անգամ չունի և թո՛ղ վարժապետը չողբայ թէ այս իրար չհասկցող միջավայրէն մեկնելու համար իր յետնեալ պահանջներուն կը կարօտի։ Վստահ եմ թէ սխալ հասկցողութիւնները շուտով կ'անհետանան և հանդարտած մտքերը յստակ կը տեսնեն թէ ամէնէն անուշ բանը փոխադարձ յարգանքի ու պարտականութեանց գիտակցութեանը մէջ կը կայանայ։

Եւ թղթակիցը երջանիկ պիտի զգայ ինքզինք, եթէ կարենայ բերկրառիթ իրողութիւններ ուրուագրել։

ՄԱՍԵՀ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ՆՈՐԷՆ ԷՍԹԷՐՀԱԶԻ

ԲԱԹԻ ՏԸ ՔԼԱՄԻ ԹՈՒՂԹԵՐԸ

Մաթէնի Լոնտոնի թղթակիցը երկրորդ նամակ մը կը ղրկէ իր թերթին, որ կերպով մը շարունակութիւնը կրնայ համարուիլ այն թղթակցութեան որուն մէջ նախկին հրամանատարը «Պօռտրօ»ն գրած ըլլալը կը խոստովանէր և զոր ամբողջութեամբ թարգմանեցինք հոս։ Ահաւասիկ այդ նամակը.

ԼՈՆՏՈՆ, 4 Յունիս

Երէկ առտու Թղթարերին մեկնելու պահուն Էսթէրհազի հրամանատարը տեսայ որ ինծի կու գար վերջին ծայր յուզագրգիռ վիճակի մը մէջ։

—Ինչո՞ւ համար, ըսաւ իսկոյն, Մաթէն «խոստովանութիւն» վերնագիրը դրած էր իմ այն յայտնութիւններուս՝ որոնց մէջ ըսած էի թէ Պօռտրօն ես գրած եմ։ Բայց յանցաւորները միայն խոստովանութիւն կ'ընեն, մինչդեռ ես, ըսելով թէ Սանտէր գնդապետին հրամանով պօռտրօն գրած եմ, պարզապէս յայտարարութիւն մը ըրած էի։ Այդ ճախորդ բառը փոխեցէք, խնդրեմ, և «յայտարարութիւն» դրէք տեղը։

—Շատ լաւ, հրամանատար։ Բայց քանի որ հոս էք, հարցում մը պիտի ընեմ ձեզի. իրա՞ւ է որ վճռաբեկ ատեանին առաջին նախագահ Պ. Մազոյի և պատերազմական նախարարութեան նամակներ գրած ու պօռտրոյին վերաբերմամբ միեւնոյն յայտարարութիւնները ըրած ըլլաք անոնց։

—Ո՛չ ըսաւ ատիկա, պատասխանեց հրամանատարը՝ ուսերը ցնցելով։

—Լա Ֆռանս կ'իմացնէր երէկ այդ բանը։

—Հերքեցէ՛ք, հերքեցէ՛ք, խնդրեմ։

—Ահա ըլլայ ձեր խնդրելիքը։

—Իմ կարգիս ես ալ հարցում մը պիտի ընեմ ձեզի. ո՞վ է Բաթի տիւ Քլամի այն բարեկամը որ Լիպէրթէի մէջ անոր ձերբակալութիւնը նկարագրած էր։ Այդ մարդը՝ Բաթի տիւ Քլամի բերնով կը յայտարարէր թէ գնդապետը բնաւ յարաբերութիւններ չէ ունեցած ինծի հետ։ Բայց պիտի ապացուցանեմ այս կէտը։ Վաղը ինծի եկէք և ձեզ պիտի տանիմ այն տեղը՝ ուր թուղթերս պահուած են. ջութակի պէտք չունիմ գնդապետը պարել տալու համար. որովհետեւ ան ալ պարին մէջ պիտի մտնէ։ Կը խոստովանիմ սակայն թէ գնդապետը զօրաւոր է այս պահուս. սպասակոյտը իր ձեռքն է՝ Պրիւսէլի մէջ պահած թուղթերուն շնորհիւ։

—Ի՞նչ Պրիւսէլի թուղթ։

Հրամանատարը անհամբեր շարժում մը ունեցաւ.

—Չէ՞ք գիտեր. տիւ Բաթի՝ ապահով տեղ մը, իր Պրիւսէլի զոքանչին քովը պահած է շատ մը տարօրինակ վաւերագիրներ որոնք զայն կը պաշտպանեն և զիս ալ. այդ վաւերագիրներուն մէջ կը գտնուի մանաւանդ հատ մը զոր Կօնս զօրավարը պատրաստած է՝ Պօռտրոյի մասին իմ վրաս ծանրացող ամբաստանութիւնները հեռացնելու համար։ Տիւ Բաթի գիտէ որ Պրիւսէլի թուղթերը կը պաշտպանեն զինքը։ Բայց թող զգուշանայ. այդ թուղթերը միայն զինքը չեն պաշտպաներ. զիս ալ կը պաշտպանեն անոնք։

—Ի՞նչ է ձեր տպաւորութիւնը վճռաբեկ ատեանին վճռին և ընդ. դատախազին պահանջման գիրին վրայ։

—Վճի՞ռը. սպասաւորներու գործ մը պարզապէս։ Այդ մարդիկը պարզապէս իրենց ընդունած հրամանները գործադրեցին։ Այդ մարդիկը ներողամտութեան պէտք ունին ճիշդ Մօշֆօռի պէս՝ որ երէկ զիս կ'ամբաստանէր թէ Պօռտրոյին վերաբերմամբ ձեզի ըրած յայտարարութիւններս դրամի համար ըրած էի։ Գալով Մանոյի, ինչպէս կ'ըլլայ որ կը համարձակի վեր հանել բոլոր այն հինցած սուտերը՝ որոնք ինծի դէմ հնարուած են և որոնք բնաւ քննութեան չեն ենթարկուած։ Տարօրինակ մարդիկ են արդէն այդ դատաւորները։ Մազօ զրպարտութիւններ կ'ընէ ու Պալօ-Պօբրէ կու լայ. կու լայ Հանրիի նամակներուն ու Տրէյֆիւսի վրայ։

Էսթէրհազի կեցաւ հոս և ժամացոյցը նայեցաւ.

—Շոգեկառքին ժամը հասած է, մնաք բարով։

Եւ հրամանատարը սանդուխէն ի վար իջնել սկսաւ, միեւնոյն ատեն մրմնջելով.

—Տիւ Բաթի կը համարձակի ըսել թէ ո՛եւ է յարաբերութիւն չէ ունեցած ինծի հետ, հէ՛... Ան ալ իր բաժինը կ'առնէ, կը տաղտկացնեն զիս վերջապէս։

ԽԱՂԱՂՈՒԹԵԱՆ ԴԵՍՊԱՆԱԺՈՂՈՎԸ.—Անցեալ երկուշաբթի երրորդ յանձնաժողովը գումարում մը ունեցաւ, որուն մասնակցեցան բոլոր անդամները։ Յանձնաժողովին տեղեկաբերը, Պ. Տէքան, կարդաց բարեկամական աջակցութիւններու և միջնորդութեան վերաբերեալ ծրագիրը որ հետեւեալն է.

Յօդուած Ա.—Կարելի եղածին չափ արգիլելու համար որ միջազգային յարաբերութիւններու մէջ բռնական միջոցներու չդիմուի, ստորագրող տէրութիւնները որոշած են բոլոր իրենց ջանքերը ի գործ դնել հաշտարար միջոցներով լուծելու համար վէճերը։

Յօդուած Բ.— Երբ վէճեր և ծանր կռիւներ ծագին, ստորագրող տէրութիւնները զէնքի դիմելէ առաջ, կը դիմեն բարեկամական աջակցութեանը կամ միջնորդութեանը, մէկ կամ մէկ քանի բարեկամ տէրութեանց. ուրիշ բան է եթէ արտասովոր պարագաներ արգելք ըլլան։

Յօդուած Գ.—Այս միջոցներէն դատ ստորագրող տէրութիւնները օգտակար կը նկատեն որ վէճին մէջ շահ չունեցող մէկ կամ մէկէ աւելի տէրութիւններ իրենց իսկ նախաձեռնութեամբ, և որչափ ատեն որ պարագաները ներեն, իրենց բարեկամական աջակցութիւնը կամ միջամտութիւնը նուիրեն վէճ ունեցող տէրութիւններուն։ Բարեկամական աջակցութիւններ նուիրելու իրաւունքը կը վերաբերի վէճին մէջ շահ չունեցող տէրութիւններուն, նոյն իսկ թշնամութիւնները շարունակուած միջոցին։ Այս իրաւունքին կիրառումը երբեք ոչ-բարեկամական արարք մը չի կրնար նկատուիլ։

Յօդուած Դ.—Միջնորդին դերն է տէրութեանց իրարու հակառակող պահանջումները հաշտեցնել և միտքերը հանդարտեցնել։

Յօդուած Ե.— Միջնորդին դերը կը դադրի այն ատեն երբ հաստատուի որ իրաւախոհութեան մը կամ բարեկամական համաձայնութեան մը հիմերը մերժուած են։

Յօդ. Զ.— Բարեկամական աջակցութիւնները կամ միջնորդութիւնը զուտ բարեկամական խորհուրդի հանգամանքը ունին։ (Այս վեց յօդուածները ռուսական ծրագրէն առնուած են։)

Յօդ. Է.— (Իտալական պատուիրակ Նիկրա կոմսին առաջարկած փոփոխութիւնները պարունակող ծրագրէն առնուած) Միջնորդութեան ընդունելութիւնը, մինչեւ որ հակառակը չորոշուի, չի կրնար ընդմիջել կամ սահմանափակել զինուորական շարժումները և պատերազմական միւս պատրաստութիւնները։ Եթէ միջնորդութեան ընդունելութիւնը, թշնամութիւնները սկսելէն ետքը տեղի ունենայ, զինուորական գործողութիւնները պիտի չդադրին. ուրիշ բան է եթէ հակառակը չորոշուի։

Յօդ. Ը.—(Ամերիկեան պատուիրակին ծրագրէն առնուած։) Երբ խաղաղութեան սպառնացող ծանր վէճեր ծագին, երկու կողմերը մէյ մէկ տէրութիւն պիտի ընտրեն որոնք համաձայնութեամբ պիտի գործեն՝ հաշտարար յարաբերութեանց խզումը արգիլելու համար։ Միջնորդող տէրութեանց պաշտօնը երեսուն օր պիտի տեւէ, վէճը բոլորովին այդ տէրութիւններուն յանձնուած պիտի նկատուի։ Ասոնք ամէն ջանք պիտի ընեն վէճը կարգադրելու համար։ Երբ հաշտարար յարաբերութիւնները իրական կերպով խզուին, միջնորդող տէրութիւնները պիտի կրնան յարմար առիթով աշխատիլ խաղաղութիւնը վերահաստատելու։

— Զուիցերիոյ առաջին պատուիրակ տոքթ. Ռոթ մեծ սուգի մէջ կը գտնուի անակնկալ մահուամբը իր աղջկանը որ երկաթուղիի մը կառախումբին մէջ մեռաւ ընդհարումի մը հետեւանքով։ Օր. Ռոթ, որ Անգլիա կ'երթար, միայնակ կը գտնուէր եղեր վայր-շարժին մօտ վակոնի մը մէջ։ Իրեն հետ երկաթուղիի երկու պաշտօնեայ ալ մեռած են։ Աղջկանը դիակը գտնուեր է վակոններու բեկորներուն տակէն։ Պ. Ռոթ իմանալով անմիջապէս արկածին վայրը փութացեր է։

— Դեսպանաժողովը մերժեր է՝ հինգ տարի բանակներուն մէջ նոր ձեւ հրացաններ չընդունելու առաջարկութիւնը։

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ԳՈՐԾԵՐ. — Ֆրանսայի Երեսփ. Ժողովին մէջ, հինգշաբթի օրը, երեսփոխան Պ. Լազի ուզեց հարցապնդում ընել արտաքին գործոց նախարար Պ. Տէլքասէի խօսքերուն վրայ՝ Բանիցարտի գնդապետին հեռագրին առթիւ։ Պ. Տէլքասէ յայտարարեց թէ Բանիցարտի գնդապետին հեռագրին թարգմանութիւնը, որ Տրէյֆիւսի դատէն քառասուն օր առաջ կատարուած է, բնաւ փոփոխութիւն չէ կրած և թէ այդ մասին ուրիշ ըսելիք մը չունի։ Նախարարին այս խօսքերը ծափահարուեցան։ Այդ խնդրին վրայ վիճաբանութիւնը մէկ ամիս յետաձգուեցաւ։ Ազգայինկուսակցութեան երեսփոխաններէն Պ. Ֆիւմէն Մօռ ուզեց հարցապնդում ընել սա պարագային վրայ թէ Պ. Լազի, պատերազմական նախարարին դէմ անուանարկիչ յօդուած մը հրատարակած ըլլալուն համար զինուորական քննիչ ատեանի մը պիտի ներկայանայ։ Պատերազմական նախարարը, ձախակողմի ծափահարութիւններուն մէջ, տեղ արդարացուց այդ որոշումը և պահանջեց որ Պ. Լազի նկատմամբ կատարուած քննութիւնները աւարտելէն ետքը նկատողութեան առնուի այդ հարցապնդումը։ Նախարարին պահանջումը ընդունուեցաւ 66ի դէմ 401 քուէով։

—Տրէյֆիւս պատասխանելով իր կնոջ հեռագրին, յայտարարեր է թէ շատ ուրախ է Ֆրանսա վերադառնալուն համար։

—Դատական նախարար Պ. Լըպրէ շրջաբերականով մը ծանոյց բոլոր ընդհանուր դատախազներուն թէ պէտք է անհրաժեշտ միջոցներ ձեռք առնել, որպէս զի Տէռուլէտի դատին ատեն եղեռնադատ ատեանին մէջ պատահածին նման դէպքեր տեղի չունենան և ցոյցերը բոլորովին արգիլուին։

ՇՈՒՎԱԼՈՎ ԿՈՄՍԸ.—Ռուսիոյ կայսրն ընդհանուր թիկնապահ Շուվալով կոմսը, զինուորական ասպարէզը մտնելու յիսնամեակին առթիւ, ստացաւ Ցարին մէկ հրամանագիրը ուր ըսուած է թէ Շուվալով կոմսը, իբրեւ ռուսական դեսպան Պէրլին գտնուած միջոցին, շատ աջակցած է ամրապնդելու Գերմանիոյ և Ռուսիոյ բարեկամութիւնները որոնք փոխադարձ վստահութեան մը վրայ հիմնուած են։

ԻՏԱԼԻՈՅ Երեսփ. Ժողովին մէջ ծայրագոյն ձախակողմեանները կը շարունակեն խափանել վիճաբանութիւնները։

ԹՐԱՆՍՎԱԼ. — Անգլիոյ գաղթային նախարար Պ. Չէմպըրլէն յայտարարեց թէ Պլէօմֆօնթէնի խորհրդակցութիւնը դժբաղդաբար խզուած է առանց արդիւնք մը ունենալու։ Քրիւկէր նախագահը չէ ընդուներ սըր Ալֆրէտ Միլնէրի առաջարկութիւնները։ Անգլիական կառավարութիւնը և Բարեյուսոյ Գլուխին կուսակալը տեսեր են թէ Քրիւկէր նախագահին հակառաջարկները անբաւական են։

ՓԻԼԻՓՓԵԱՆՆԵՐԸ. — Ուաշինկթընէն առնուած վերջին հեռագրեր կ'ըսեն թէ Մ. Նահանգաց կառավարութիւնը վերջապէս զանազան միջոցներ ձեռք առեր է Փիլիպպեանց մէջ կատարուելիք զինուորական գործողութիւններուն համար։ Նախարարաց Խորհուրդի մը մէջ որոշուեր է թէ ամերիկեան զինուորները պաշտպանողական վիճակի մէջ մնան՝ անձրեւներու եղանակին ատեն։ Այս որոշումը աւելի գործնական կ'երեւայ Օթիս զօրավարին առաջարկածէն. նաեւ թէ ամերիկեան զինուորներուն մէջ հիւանդներու թիւը մտահոգութիւն պատճառելու աստիճան աւելնալու վրայ է։ Կ'ըսուի թէ կիսաբաժնի զօրավար Քինկ որ իր վէրքերը դարմանել տալու համար վերջերս Մանիլայէն Ուաշինկթըն դարձած էր, իր հաղորդած տեղեկութիւններով բաւական նպաստեր է Նախարարութեան տուած այդ որոշումին։ Այդ զօրավարը յայտարարեր է թէ կացութիւնը, զինուորական տեսակէտով, շատ ծանր է, որովհետեւ ապստամբները կրնան անձրեւի եղանակին մէջ օգտակար կերպով կատարել անկանոն պատերազմներ և կարեւոր դիրքերու վրայ այնպիսի մարտկոցներ կազմած են որոնք հմտար ռազմագիտութեան մը արդիւնքն են։ Միւս կողմէ Լօութըն զօրավարն ալ տեղեկագրած է թէ հարիւր հազար հոգի պէտք է Փիլիպպեանց յաղթելու համար։ Քինկ զօրավարն ալ ըսած է թէ ամէնէն քիչը երեսուն հազար նոր զինուորներ անհրաժեշտ են։

ԳԵՐՄԱՆԻԱ ԵՒ ՆՈՐ ԳՆԱԾ ԿՂԶԻՆԵՐԸ.—Գերմանական լրագիրները գոհունակութեամբ կը խօսին Քարոլինեան, Մարիանեան և Բալաուս կղզիները Գերմանիոյ թողուելուն վրայ։ Քէօլնիշէ Զայթունկ կ'ըսէ թէ Գերմանիոյ համար անոր գլխաւոր առաւելութիւնը պիտի ըլլայ Մայրագոյն Արեւելքի և մանաւանդ Չինու գործերուն մէջ աւելցնել Գերմանիոյ ազդեցութիւնը։ Քէօլնիշէ Զայթունկ կը յարէ.

«Գերմանիոյ ամէն կողմերուն մէջ այդ կղզիներու ձեռք անցուիլը ուրախութիւն պիտի պատճառէ, վասն զի ոչ միայն ընդարձակ արշիպեղագոս մը, ուր գերման շահերը մեծ դեր ունին, Գերմանիոյ տիրապետութեանը տակ կ'իյնայ, այլ Մայրագոյն Արեւելքի և Աւստրալիոյ մէջ մեր գաղթային ստացուածքներուն հոծ գիծ մը կու տայ, ինչ որ շատ կարեւոր է, Քիաօ-Չէուի մէջ մեր հաստատուելէն ետքը։ Այդ կերպով Քիաօ Չէուէն մինչեւ Նոր Կուինէ, ստացուածներու անընդհատ շարք մը կ'ունենանք։»

Նացիօնալ Զայթունկ կը յայտարարէ թէ այդ կղզիներուն Գերմանիոյ թողուելու դաշնագրութիւնը անտարբերութեամբ ընդունուած է, ինչ որ ցոյց կու տայ թէ շատ կարեւորութիւն չի տրուիր անոր։

Համպուրկէր Քօռէսպօնտէնց դիտել կու տայ թէ Սպանիա շատ նպաստաւոր առիթ մը գտած է պատուաւոր կերպով ձեռքէ հանելու ստացուածքի մը մնացորդները որ թէ՛ տնտեսական և թէ քաղաքական տեսակէտով հոգ միայն կրնար պատճառել իրեն։ Այդ կղզիներուն ձեռք անցուիլը, կը յարէ նոյն թերթը, Գերմանիոյ համար մեծ յաջողութիւն մը չէ. միայն թէ դաշնագրութիւնը հաճելի յոյսեր կու տայ՝ Գերմանիոյ և Սպանիոյ ապագայ յարաբերութիւններուն համար։ Համպուրկէ թերթը կ'ըսէ թէ Սպանիոյ ընթացքին մէջ սքանչացման արժանի եթէ կէտ մը կայ այն ալ սա է թէ հանդարտութեամբ, երկրին շահերը ճշդութեամբ գնահատելով և քաղաքական վերակենդանացման հասնելու հաստատուն նպատակով գործած է։ Նոր դաշնագրութիւնը բարեկամական համաձայնութեան թուական մը կը բանայ Սպանիոյ և Գերմանիոյ միջեւ, ինչ որ մեծ արժէք մը ունի։

—Պէրլինէր Թակէպլաթ կ'ըսէ թէ այդ կղզիներու փոխարէն Սպանիոյ պահանջած 18,750,000 մարքը խիստ շատ է, եթէ նկատողութեան առնուի Գերմանիոյ ելմտական արդի կացութիւնը և այն զոհողութիւնները զորս Սպանիա կը պահանջէ, առեւտրական քաղաքականութեան կռուանին վրայ։

Տէօյչ Զայթունկ որ գաղթավայրերու ծաւալման կուսակից է, կը յայտարարէ թէ Գերմանիա միայն 30,000 նոր բնակիչներ ձեռք պիտի անցընէ, որովհետեւ Քարոլինեան կղզիներու ներքին մասերուն մէջ շահագործուելիք երկիր մը չկայ և թէ Գերմանիոյ այդ նոր տիրապետութիւնը բարոյական արժէք մը միայն ունի։

ՄԱՃԷՆԹԱՅԻ ՏԱՐԵԴԱՐՁԸ.—Մաճէնթայի ճակատամարտին 40րդ. տարեդարձը անցեալ կիրակի մեծ շքով տօնուեր է՝ ժողովուրդին խանդավառ մասնակցութեամբը։ Մեծաշուք թափօր մը զոր կը կազմէին Միլանի ֆրանսական գաղթականութեան ներկայացուցիչները և բանակին ներկայացուցիչները, և որուն կը հետեւէր ժողովրդեան խուռն բազմութիւն մը, պսակներ դրեր է Մաք-Մահոնի յիշատակարանին վրայ, որուն մէջ ամփոփուած են նոյն ճակատամարտին մէջ մեռնող զինուորներու ոսկորները։ Նուագածուները հնչեցուցին Մարսէյէզը և իտալական քանի մը քայլերգներ։ Ժողովուրդը գոչեր է. «Կեցցէ՛ Իտալիա. կեցցէ՛ Ֆրանսա»։ Մաճէնթայի քաղաքապետը, երէցը, Ֆրանսական հիւպատոսը և ուրիշներ ճառեր արտասաներ են՝ ջերմագին ծափահարութիւններով ողջունուելով։

ԱՇԽԱՏՈՒԹԻՒՆԸ ԳԵՐՄԱՆԻՈՅ ՄԷՋ —Գերմանիոյ աշխատութիւնը պաշտպանելու համար Խորհրդարանին ներկայացուած ծրագիրը հետեւեալ տրամադրութիւնները կը պարունակէ.—Ամէնէն քիչը մէկ տարուան բանտարկութեան և մեղմացուցիչ պարագաներ եթէ ըլլան, առնուազն հազար մարք տուգանքի դատապարտել այն անձերը որոնք բռնի ոյժով, սպառնալիքով և ուրիշ միջոցներով յանձն առնել տան գործարանատէրի մը կամ գործաւորի մը մասնակցիլ համաձայնութեան մը որուն նպատակը ըլլայ ազդեցութիւն մը բանեցնել աշխատութեան և կամ օրականներու վրայ։ Նոյն պատիժներուն պիտի ենթարկուին անոնք որ միեւնոյն միջոցներուն դիմեն գործադուլ առաջ բերելու համար և կամ սպառնալիքներ ընեն գործադուլի չմասնակցողներուն։ Բանտարկութիւնով պիտի պատժուին անոնք որ մասնակցած ըլլան հանրային այն տեսակ հաւաքման մը ուր վերոյիշեալ արարքներէն մէկը գործուի։ Երբ գործադուլ մը վտանգի տակ դնէ կայսրութեան, կամ դաշնակից պետութեան մը ապահովութիւնը և կամ անհատներու կեանքն ու ինչքը, անոր մասնակցողները պիտի դատապարտուին ամէնէն քիչը երեք տարուան տաժանակիր աշխատութեան. իսկ կազմակերպիչները առնուազն հինգ տարուան նոյն պատժին։

ՍՈԲՐԱՆԻԷՆ, հինգշաբթի օրը, ութ ժամուան բուռն վիճաբանութենէ մը ետքը ջնջեր է Քէօսթէնտիլի երեսփոխանական ընտրութիւնները, որոնց մէջ կայ նաեւ Սկիւպի առեւտրական նախկին գործակալ Պ. Ռիզով։

Ներքին լուրեր

ՍԷԼԱՄԼԸՔԻ արարողութիւնը տեղի ունեցաւ երէկ Համիտիէ մզկիթին մէջ։ Վեհ. Սուլթանը կէսօրին նոյն մզկիթը երթալով ուրբաթի աղօթքը կատարեց և յետոյ կայս. պալատ վերադարձաւ։ Հիւրանոցին մէջ կը գտնուէին Անգլիոյ, Աւստրիոյ, Ֆրանսայի, Իտալիոյ ու Պարսկաստանի դեսպանները՝ իրենց առաջին թարգմաններով, ռուսական դեսպանատան գործակատարը, Հոլանտայի, Շուէտի, Սպանիոյ, Ամերիկայի, Պելճիքայի ու Սեւ Լերան դեսպանները, ծով. Հանրային Պարտքի վարչական Խորհուրդին նախագահ Սըր Վ. Լօու և հարիւրէ աւելի օտարազգիներ։ Նոյնները ետքը սենեկապետ Էմին պէյի միջոցաւ արժանացան կայս. մեծարանաց։

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ՋԵԿՈՒՑՈՒՄ.—«Օտար տէրութեանց բոլոր դեսպանները և ռուսական ու հելլենական դեսպանատանց գործակատարները որոնք կայսերազուն իշխան Բարձր. Ապտիւլրահիմ Էֆէնտիի թլփատութեան հանդէսին առթիւ տրուած կայս. հացկերոյթին ներկայ գտնուելու պատիւը ունեցած էին, երէկ, ուրբաթ, կայս. պալատ գացին իրենց շնորհակալութիւնները ու յարգանքները մատուցանելու, և Սէլամլըքի արարողութենէն ետքը, Վեհ. Սուլթանին կողմէ շնորհուած արտօնութեամբ, պատիւ ունեցան խմբովին ներկայանալու Ն. Վեհափառութեան։ Պուլկարական գործակատարն ալ նոյն պատուին արժանացաւ։ Ամէնքն ալ արժանացան Վեհ. Սուլթանի մեծարանքներուն և կրկին անգամ իրենց շնորհակալութիւնները ու յարգանքները մատուցանելով մեկնեցան։»

—«Կայսերազուն իշխան Բարձր. Ապտիւլրահիմ Էֆէնտիի թլփատութեան հանդէսին առթիւ երէկ, ուրբաթ, Սէլամլըքի արարողութենէն ետքը, կայս. պալատան մէջ կայս. հացկերոյթ մը տրուեցաւ կրօնական պետերուն։ Յետոյ Վեհ. Սուլթանին կողմէ շնորհուած արտօնութեամբ, ամէնքն ալ պատիւ ունեցան ներկայանալու Ն. Վեհափառութեան և Վեհ. Սուլթանին համար բարեմաղթութիւններ ընելով իրենց շնորհակալութիւնները և խոնարհութեանց զգացմանց հաւաստիքը մատուցին։»

ԿԱՅՍԵՐԱԿԱՆ ՀԱՑԿԵՐՈՅԹ. — Ինչպէս կ'երեւայ պաշտօնական զեկոյցէն, կայսերազուն իշխան Բարձր Ապտիւլրահիմ Էֆէնտիի թլփատութեան հանդէսին առթիւ երէկ կայս. պալատան մէջ շքեղ հացկերոյթ մը տրուեցաւ ի պատիւ հպատակ հասարակութեանց հոգեւոր պետերուն, որոնք ժամ 5 1/2ին կայս. պալատ գացին։ Սեղանը սկսաւ ժամ 6ին և աւարտեցաւ 7ին։ Սեղանին մասնակցեցան հետեւեալ կարգով՝ արքունեաց հրամանատար Ղազի Օսման փաշա, առաջին սենեկապետ Հաճի Ալի պէյ, Յունաց Պատրիարք Տ. Կոնստանդիանոս, Հայոց Պատրիարք Տ. Օրմանեան Սրբազան, Պուլկարաց Էկզարք Տ. Յովսէփ, Յոյն Մելքիթ Կաթոլիկներու Պատրիարք Տ. Ճերաճիրի, Հրէից Խախամապետի գայմագամ Մոիզ Լէվի էֆ., Հայ-Հռոմէականաց Պատրիարքական Տեղապահը, Ասորւոց, Քաղդէացւոց և կաթոլիկ Ասորւոց Պատրիարքական փոխանորդները, Հայ Բողոքականաց ազգապետ էֆէնտին, Դատական նախարարութեան կրօնական գործերու տեսուչ Ձիվէր պէյ, Մեծ Լօղոֆէթ Արիսթարքի պէյ և Խարիճիէի [illegible] օգնական [illegible] պէյ։

Հացկերոյթը աւարտելէն ետքը՝ Վեհ. Սուլթանը ընդունելութեանց դահլիճը գնաց, ուր հոգեւոր պետերը պատիւ ունեցան Ն. Վեհափառութեան ներկայանալու և արժանացան կայս. մեծարանաց։ Հոգեւոր պետերը իրենց շնորհակալութիւնները և հաւատարմական զգացումներուն հաւաստիքը մատուցին Վեհ. Սուլթանին։ Յունաց Պատրիարքը Տ. Կոնստանդիանոս ուղերձ մը կարդալով բարեմաղթութիւններ ըրաւ Վեհ. Սուլթանին համար և թարգմանի պաշտօնը վարեց Լօղոթէթ պէյ։ Ն. Վեհափառութիւնը բարեհաճեցաւ իր բարձր գոհունակութիւնը յայտնել. նաեւ մեծարանքներ ըրաւ միւս Պատրիարքներուն և հոգեւոր պետերուն, որոնք գրաւոր ուղերձներ մատուցին յառաջ կայս. գահոյից։

ԹԼՓԱՏՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ երէկ ալ շարունակուեցան։ Բարեգործական Պազարի շէնքին մէջ 340 տղաք թլփատուեցան, տղոց յատուկ Համիտիէ հիւանդանոցին մէջ՝ 120, Կիւմիւշ Սույու հիւանդանոցին մէջ՝ 750, Հայտար Փաշայի հիւանդանոցին մէջ՝ 200 և Տարիւլշէֆաքայի մէջ՝ 496։ Անցեալ երկուշաբթի օրէն սկսեալ մինչեւ երէկ իրիկուն թլփատուած տղոց թիւը տասը հազար հարիւր ութսուն երեք հոգիի հասած է։ Երէկ ալ թլփատուած տղոց դրամական պարգեւներ, հագուստ, խաղալիք և այլն տրուեցան։

ՊԱՏՈՒԱՆՇԱՆ.—Վեհ. Սուլթանը ադամանդակուռ Օսմանիէ պատուանշան շնորհեց Պուլկարիոյ իշխանին եղբօրը՝ Քոպուրկ-Կոթայի Ֆիլիփ իշխանին։

ԹՈՒՐՔԻԱ ԵՒ ՅՈՒՆԱՍՏԱՆ.—Աթէնքի լրագիրները կ'ըսեն թէ Թուրքեւհելլէն հիւպատոսական պայմանագրութեան բանակցութեանց առթիւ հելլէն կառավարութիւնը մինչեւ հիմա 400,000 տրախմի ծախսած է՝ թէ՛ պատուիրակներուն ու քարտուղարներուն ամսաթոշակին և թէ ուրիշ ծախքերու համար։

ՅՈՒՆԱՑ Ս. ՊԱՏՐԻԱՐՔԸ.—Տոքթ. Բալթաքի փաշա Ֆէնէրլի, Քամպուրօղլու և Վասիլիատիս առջի օրը այցելութիւն տուին Յունաց Տ. Կոնստանդիանոս Ս. Պատրիարքին։ Բժիշկները հաստատեցին թէ Ն. Սրբազնութիւնը բոլորովին աղէկցած է իր վերջին հիւանդութենէն։

—Էնկիւրիի և Վոտինայի նոր մետրապոլիտներուն պաշտօնը հաստատող պէրաթները յանձնուեցան Ֆէնէրի Պատրիարքարանին։

ԺԱՆՏԱԽՏԸ. — Աղեքսանդրիոյ մէջ հինգշաբթի օրը ժանտախտէ պատահած չորս դէպքէն զատ, առաջուան բռնուածներէն ալ երկու հիւանդ մեռած են։

—Պուշիրի մէջ (Պարսկաստան, Պարսից ծոցին վրայ) ժանտախտէ նոր դէպքեր պատահեր են։

—Պուլկար կառավարութիւնը արգիլեց Պասրայէն ու Պարսից ծոցին եզերքներէն բերուած ապրանքներու Պուլկարիա մուտքը։ Ուղեւորներն այն ատեն Պուլկարիա պիտի ընդունուին, երբ վկայական մը ցոյց տան թէ Սուլինայի մէջ օրինական քարանթինան կրած են։

—Քալքաթի մէջ (Հնդկաստան) ալ քոլերան ճարակած է, ուրկէ շաբաթական հազար մահեր կը պատահին։

ՏՈՔԹ. ՔՕՉՈՆԻ ԷՖ., առողջապահական ընդհանուր [illegible], երէկ Իզմիրէն մայրաքաղաքս ժամանեց։

ԳԱՂԹԱԿԱՆՆԵՐ. — Չորեքշաբթի օրը Իզմիր ժամաներ են երեք հարիւր յիսուն [illegible] գաղթականներ։ Մինչեւ հիմա Իզմիր ժամանող գաղթականներու թիւը քսաներկու հազարի կը հասնի։

«ՆԷԱ ԷՄԻՄԵՐԻՍ», յունարէն լրագիրը որ անպայման կերպով դադարման դատապարտուած էր, արտօնուեցաւ վերստին հրատարակուելու։

«ԿՈՆՍԹԱՆԹԻՆՈՒՊՈԼԻՍ», յունարէն լրագիրը ապօրէն ընթացքի մէջ գտնուած ըլլալով, արտօնատէրը յանդիմանուեցաւ։

ԵՐԿՐԱՇԱՐԺ.— Հինգշաբթի օրը Պալըքէսիրի մէջ ժամ 4.40ին արեւմուտքէն հիւսիս երկրաշարժի զօրաւոր ցնցումներ զգացուեր են ութ երկվայրկեան չափ։

ԱՅՏԸՆԻ նահանգին այս տարուան տասանորդի տուրքը անցեալ տարուընէն 30-40,000 ոսկի աւելի կ'ենթադրուի։

ՄԱԽՍՈՒՍԷԻ Հասան Փաշա շոգենաւը, որ Թիրէպօլուի առջեւ խրած է, տակաւին ազատուած չէ։ Մախսուսէի վարչութիւնը պայմանագրութիւն կնքեց սուզակներու ընկերութեան մը հետ, որ առջի օրը Ալի Սաիպ Փաշա շոգենաւով սուզակներ ղրկեց արկածեալ շոգենաւը ազատելու համար։

ՍՈՖԻԱՅԻ ՄԷՋ ՈՃԻՐ ՄԸ — Սոֆիայէն չորեքշաբթի օրուան թուականով կը գրեն.— Սկիւպցի Տիմիթրի Շալմանով անուն վարդապետ մը երէկ գիշեր յարձակում մը կրեց, երբ Բիթօցքա փողոցէն կ'անցնէր Պ. Անթուան Բոլիքբոնովի հետ։ Յարձակողները, որոնք չորս հոգի էին, դաշոյնի քսանչորս հարուած զարկին Շալմանովի։

ՂԱԼԱԹԻՈՅ Իզզէթ Փաշա խանը հաստատուած հողերու և կալուածներու փաստաբան Մանուկ էֆ. Մանուկեան, կ'ըսէ Իգտամ, առանց ո եւ է վարձատրութիւն մը ուզելու, ելմտական նախարարութեան տեղեկութիւն կու տայ այն կալուածներու մասին զորս անոնց տէրերը գաղտնի կը պահեն։ Վերջերս Բերայի կողմը կալուած մը երեւան հաներ է, ուրկէ ելմտական գանձը 70,000 զրուշ կը շահի և տարեկան ալ 4000 դրուշի հասոյթ մը պիտի ունենայ։

ԻԶՄԻՐԻ մէջ հացին օխային համար իննսուն փարա գին որոշուեր է՝ մէճիտիէն երեսուներեք դրուշի հաշուով։

ՍՈՖԻԱՅԷՆ կը գրեն թէ Ռուսճուքի և Պուրկազի այգիներուն մէջ փիլոքսերա երեւան ելած է։

ԳԱԶԻՐԷԷՆ կը գրեն թէ վերին Եգիպտոսի մէջ պատահած ողողումներուն հետեւանքով, Սուտանի երկաթուղիին տասներկու քիլոմէթրինոց տեղը աւրուեր է։

ՖԻՐԻՔՕՅԻ լատինական գերեզմանատան մէջ աշխատող Եորկի անուն քարակոփ մը դիպուածով երեք մէթր բարձրութեամբ պատէ մը վար ինկաւ երէկ և ծանրապէս վիրաւորուած ըլլալով հիւանդանոց տարուեցաւ։

ՎԵՐԱՔՆՆԻՉ ատեանի պատժական ճիւղը, առջի օրը, մէկուկէս տարուան տաժանակիր աշխատութեան դատապարտեց Հայկ և Յակոբ անուն անձերը որոնք գողութեան համար ամբաստանուած էին։

ՈՃԻՐ ՄԸ.—Առջի իրիկունը Թոփգաբուի կողմը ոստիկան-զինուորներու հազարապետ Մէհմէտ Իհսան պէյի և յոյն պարտիզպանի մը միջեւ կռիւ մը ծագեցաւ կանխարի խնդրի մը համար։ Պարտիզպանը փայտով մը զարկաւ Մէհմէտ Իհսան պէյի գլխուն որ վայրկենապէս մեռաւ։ Ոճրագործը թէեւ փախաւ, սակայն քիչ ետքը ձերբակալուեցաւ։

ԽՈՐՀՐԴԱՒՈՐ ՈՃԻՐ ՄԸ.—Անցեալ օր ծանուցուեցաւ թէ Հայտար Փաշայի առջեւ Անտրէ Ջիմոբուլօ անուն մարդու մը դիակը գտնուած էր։ Այդ մասին Մօնիթօռ հետեւեալ տեղեկութիւնները կը հաղորդէ.

Տիկին Լօրան Ջիմոբուլօ իր ամուսնոյն եղբօրը՝ Պ. Անտրէ Ջիմոբուլօյի նամակ մը տուած էր՝ յանձնելու համար մօրը՝ տիկին Էմիլի Պուլխութայի որ Մէօհիւրտար կը բնակի։ Այս վերջինը ընդունած չէր Պ. Անտրէն, որ կրկին անգամ գացած էր քուրապիճէի Եորկիի հետ և սակայն յանձնած էր նամակը տիկին Պուլխութայի, սակայն այդ կինը պատասխանելով Եորկիի թէ իր անունը Պուլխութա չէ և աղջիկ չունի, դուռը երեսին գոցած և նամակը փողոց նետած էր։ Եորկի նամակը առնելով յանձնած էր Պ. Անտրէ Ջիմոբուլօյի որ անկէ հեռացած էր Պոլիս դառնալու համար։ Այս դէպքը պատահած է կիրակի կէս օրէն ժամ մը առաջ։ Ասկէ ի վեր Պ. Անտրէ Ջիմոբուլօ Կ. Պոլիս դարձած չէ և նոյն օրուան իրիկունը Եէլտըրէմէի կը գտնուի եղեր քանի մը Հայերու հետ։ Ասոնք Անտրէն ոստիկանութեան պահականոցը տարեր են, ըսելով որ այդ մարդը գինով է և թէ Բերա կը բնակի։ Հայերը ըսեր են ոստիկանապետին թէ կը ճանչնան Ջիմոբուլօն որ իրենց բարեկամն է, ասոր վրայ ոստիկանապետը յանձնարարեր է անոնց որ զայն իրենց տունը պահեն մինչեւ հետեւեալ օրը։ Հայերը նոյն գիշերը ըրեր են նաեւ [illegible] պահականոցը, ուր միեւնոյն պատասխանը ստացեր են։ Նոյն գիշերը Հայտար Փաշայի պահապանը Անտրէի դիակը գտեր է երկաթուղիի գիծերուն մէջէն։ Հայերը հարցաքննուելով պատասխաներ են թէ Անտրէն մինչեւ Մօտա տարեր են՝ տունը յանձնելու համար, թէեւ անիկա հոն չէր բնակեր։ Ոստիկանութիւնը ձերբակալեր է այդ Հայերը։ Բժշկական քննութիւնը հաստատեր է թէ մահը առաջ եկած է բիրի նման բանով մը Անտրէի գլխուն տրուած հարուածներէ։

ԱՏԱՊԱԶԱՐԻ ՈՃԻՐԸ

Ատապազարի մեր թղթակիցէն հետեւեալ նորագոյն տեղեկութիւնները ստացանք այս առաւօտ.—«Երէկ (հինգշաբթի) Նիկոմիդիոյ կառավարիչ պէյը, հարցաքննիչ դատաւորը, քաղաքապետական և զինուորական բժիշկներ ինչպէս նաեւ Տոքթ. Ճէրահեան էֆ. քաղաքս եկան, Թթաստանին մէջ գործուած ծանօթ ոճիրին վրայ քննութիւն կատարելու։ Ատապազարի գայմագամ Րիֆաթ էֆ. հեռագրով խնդրած էր յիշեալ պաշտօնեաներուն ու բժիշկներուն առաքումը Նիկոմիդիայէ, աւելի ճշդապէս քննութիւն մը կատարել տալու փափաքով։

«Երէկ, դիազննութիւն կատարուելէն ետքը, հանդիսաւոր կերպով կատարուեցաւ տարաբաղդ զոհին՝ Պօյաճեանի յուղարկաւորութիւնը. վարդապետներ ու քահանաներ եւ քաղաքիս առաջնակարգ ազգայինները, ինչպէս նաեւ ժողովրդեան երկսեռ խուռն բազմութիւն ներկայ էին։ Կառավարութիւնը ամէն ջանք ի գործ կը դնէ ոճրագործները գտնելու համար։»

ԱԶԴ.—Անատոլուի Երկաթուղեաց ընկերութիւնը կը ծանուցանէ թէ վաղուընէ սկսեալ՝ թիւ 18 կառախումբը երթուդարձի ժամանակ մէկ վայրկեան կանգ պիտի առնէ Կէօզ-Թէփէի կայարանը։

ՎՐԻՊԱԿ.—Մեր երէկուան Փախուստի ճամբաներ վերնագրով յօդուածին Գ. պարբերութեան 4րդ տողի «զգուած» բառը պիտի ըլլայ «ուղղուած»։

Եթէ կուզէք
ԱՌՈՂՋ ՈՒ ԵՐԿԱՐ ԱՊՐԻԼ
Կարդացէ՛ք
ՏՈՔԹ. Ն. ՏԱՂԱՒԱՐԵԱՆԻ
ԱՌՈՂՋԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆԸ

ԱԶԳԱՅԻՆ

Ս. ՊԱՏՐԻԱՐՔՆ Ի ԿԱՅՍ. ՊԱԼԱՏ

Ամեն. Տ. Մաղաքիա Ս. Պատրիարքը՝ որ հրաւիրուած էր ներկայ գտնուիլ հպատակ հասարակութեանց հոգեւոր պետերուն ի պատիւ տրուելիք կայսերական հացկերոյթին՝ երէկ ժամը 5 1/2ին կայս. պալատ գնաց իր հետ ունենալով Պատրիարքարանի Ա. գործակատար Տէր Ներսէսեան Տիգրան էֆէնտին։

Սեղանին վրայ, արքունեաց հրամանատար Ղազի Օսման փաշայի աջ կողմը բազմած էր Յունաց Ս. Պատրիարքը և ձախ կողմը՝ մեր Ս. Պատրիարքը։ Օսման փաշայի դիմացը բազմած էր առաջին սենեկապետ Հաճի Ալի պէյ, աջ կողմը ունենալով կրօնական գործոց տեսուչ Ջիվէր պէյը և ձախ կողմը՝ Պուլկարաց Ս. Էկզարքը։ Սեղանին կը մասնակցէին նաև, ինչպէս գրած ենք Ներքին Լուրերուն մէջ, բոլոր հպատակ հասարակութեանց հոգեւոր պետերը որոնց մէջ կը գտնուէին Հայ Հռովմէականաց Պատրիարքական Տեղապահ Տ. Աւետիս արքեպիսկոպոս Արփիարեան՝ Պատրիարքարանի գործակատարին հետ, և Հայ Բողոքականաց ազգապետ Յակոբ էֆէնտի Փօյաճեան իր հետ ունենալով Արշակ էֆ. Շմաւոնեան։

Բոլոր հոգեւոր պետերը իրենց կուրծքին վրայ կը կրէին իրենց պատուանշանները։

Աւասիկ ճաշացուցակը.

Ապուր «սէվինեէ» ձուի խիւսակով
Երկու տեսակ պէօրէկ
Պառձուկ՝ սունկով եւ քայլով
Եզան «Ֆիլէ» բանջարեղէնով
Հնդկահաւի «Ֆիլէ» սունկով եւ քայլով
Պաղ կալանքին
Ծնեփեկ համեմաչուրով
Բօնչ
Լօռամարգիի եւ վառեակի խորոված
Բիլավ պանիրով
Զէրտէ
Պաղախառն խմորեղէն անանասով
Ելակով Քռէմա
Պաղպաղակ

Երէկ Պահք ըլլալուն պատճառաւ, մեր Ս. Պատրիարքը ինչպէս նաև ուրիշ պահեցող եկեղեցականներ ուտիքի կերակուրներէն չճաշակեցին և կերան միայն ծնեփեկ, բանջարեղէն և ձեթով պատրաստուած կանկառ, ինչպէս նաև պտուղեղէններէն՝ կեռաս և ելակ։

Սեղանէն ետքը՝ Ս. Պատրիարք Հայրը միւս հոգեւոր պետերուն հետ պատիւ ունեցաւ Վեհ. Սուլթանին ներկայանալու և շնորհաւորական ուղերձ մը մատոյց յոտս կայս. Գահոյից, կայսերազուն Իշխան Բարձր. Ապտիւրրահիմ էֆէնտիի Թլփատութեան առթիւ։

Ն. Ամենապատուութիւնը, կայս. պալատէն դարձին, այցելութիւն տուաւ Քաղաքական Ժողովի ատենապետ Տատեան Յարութիւն փաշային։

Երկուշաբթի, Ս. Պատրիարքը վերստին կայս. պալատ պիտի երթայ՝ շնորհակալութիւն յայտնելու երէկուան հացկերոյթին համար։

Ս. Պատրիարքը երկրորդ և աւելի ընդարձակ շրջաբերական-կոնդակ մը պատրաստած է ի մասին մեր Ս. Հարց դաւանութեան։ Այս շրջաբերական-կոնդակը որ տպագրուած է գրեթէ Արեւելքի ծաւալը ունեցող չորս մեծ էջերու վրայ, մանր տառերով, խմբագրուած է աստուածաբանական խորին հմտութեամբ, Հայ. Եկեղեցւոյ Ս. հայրերէն վկայութիւններով, և ժողովրդական դիւրահասկնալի ոճով մը։ Մայրաքաղաքիս բոլոր եկեղեցիները ղրկուած է և հետզհետէ կը ղրկուի գաւառային առաջնորդներուն՝ կարդացուելու համար ի լուր ժողովրդեան։ Կը լսենք թէ այս շրջաբերական-կոնդակը Ֆրանսերէնի ալ պիտի թարգմանուի։

—Ասկէ առաջ, Կրօնական Ժողովը նկատելով որ Գանտիլլիի և Սթենեայի եկեղեցիները հասոյթի անբաւականութեան պատճառաւ փակուելու վիճակի մէջ են, յանձնարարած էր մայրաքաղաքիս բարեկեցիկ թաղերու եկեղեցիներուն որպէս զի գանձանակ կամ պնակ մը յատկացնեն և անոր հասոյթը մաս առ մաս ղրկեն Պատրիարքարան, յիշեալ երկու աղքատիկ եկեղեցիներուն յատկացուելու համար։ Կրօնական Ժողովին եղած երկրորդ դիմումէ մը իմացուելով որ տակաւին ոեւէ թաղէ դրամ ղրկուած չէ այդ նպատակաւ, յանձնարարուեցաւ Փոխանորդարանի որ կրկնէ նոյն հրաւէրը և արդիւնքը փութով հասցնէ Պատրիարքարան։

—Թիֆլիզէն կը գրեն մեզ թէ մայիս 16ին տեղի ունեցեր է ռուսահայ ծանօթ վիպագիր Պերճ Պռօշեանցի քառասնամեայ յոբելեանը։ Ներկայ գտնուեր են քաղաքագլուխ Եւանգուլեանց, հայ և ռուս մամուլի ներկայացուցիչներ, Ներսէսեան վարժարանի ուսուցիչները, գրագէտներ, ուսուցիչներ, բարեգործական ընկերութեանց ներկայացուցիչներ և մասնաւոր անձեր։ Յոբելեանական մասնաժողովին նախագահ Պ. Դոլուխանեան՝ Պռօշեանցի ուղղուած ճառ մը կարդացեր և մեծանուն վիպասանին յանձներ է իր յոբելեանին առթիւ հաւաքուած գումարը ներկայացնող պանքայի անդորրագիրը։ Մասնաժողովին քարտուղարը յետոյ կարդացեր է այն բազմաթիւ ուղերձներն ու շնորհաւորութիւնները՝ որոնք հասած էին յոբելեանին առթիւ. ատոնց մէջ կը գտնուի եղեր Ս. Հայրապետին մէկ կոնդակը։ Կարդացուեր են նաև ոտանաւորներ՝ ուրկէ ետքը հանդէս մը սարքուեր է։

—Մխիթարեան միաբաններէն Հ. Պօղոս Վ. Գաֆթան նախընթաց օր տեսակցութիւն մը ունեցաւ Ս. Պատրիարք Հօր հետ՝ դպրոցական և ազգ. մանկտւոյն դաստիարակութեան վերաբերեալ խնդիրներու նկատմամբ։

—Այսօր կը դադրին Կեդրոնական վարժարանի դասախօսութիւնները և երկուշաբթի կը սկսին գրաւոր քննութիւնները։

—Երզրումի մեր թղթակիցը կը գրէ մեզ մայիս 18 թուականով. «Վաղը, 19 մայիս, Սանասարեան վարժարանի հիմնադիր-բարերարին մահուան տարեդարձը ըլլալով, վիճակիս առաջն. տեղապահ Ս. Հօր նախագահութեամբ հոգեհանգստեան հանդիսաւոր պաշտօն պիտի կատարուի քաղաքիս եկեղեցւոյն մէջ, ի ներկայութեան վարժարանի պաշտօնէութեան, սաներուն և ժողովրդեան»։

—Մայիս 16ին փակուեր է Կովկասի նկարչական ցուցահանդէսը՝ ուր ցուցադրուած նկարներուն մէջ մեծ գնահատման արժանացեր են ռուսահայ ծանօթ նկարիչ ու գրագէտ Պ. Գէորգ Բաշինջաղեանի նկարները։ Ուշադրութիւն գրաւեր են նաև ռուսահայ ուրիշ նկարչի մը՝ Պ. Յակոբեանի նկարները։

—Ստացանք Շէքսփիրի Համլէթին հայերէն արձակ թարգմանութիւնը՝ հրատարակուած Վիէննայի Մխիթարեան տպարանէն։ Թարգմանիչն է Գարեգին էֆ. Յ. Բաքալեան՝ Իզմիրէն։ Ռուսահայոց մէջ ալ՝ Պարսից Շահին անձնական թարգման Յովհաննէս խան Մասեհեանց թարգմանած է Շէքսփիրի միեւնոյն երկը, ինչպէս նաև նշանաւոր բանաստեղծ-թատերագրին ուրիշ քանի մը գործերը։

ԵՊԻՍԿՈՊՈՍԱԿԱՆ ՁԵՌՆԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

Ս. Հայրապետին անձնական քարտուղար Տ. Կորիւն վարդապետ հեռագրած է Ս. Պատրիարք Հօր թէ Պոլսէն գացած չորս վարդապետներուն եպիսկոպոսական ձեռնադրութիւնը տեղի ունեցեր է Համբարձման տօնին։

Նորապսակ եպիսկոպոսները (Կեսարիոյ, Ռոտոսթոյի, Պրուսայի և Պիլէճիկի առաջնորդները) իրենք ալ հեռագիր մը ուղղելով Ս. Պատրիարքին, շնորհակալութիւն յայտնած են, յարելով թէ յունիս 3ին ճամբայ պիտի ելլեն Էջմիածնէն։

Ս. Պատրիարքը հեռագրով պատասխանեց թէ՛ Կորիւն վարդապետին և թէ նորապսակ եպիսկոպոսներուն, առաջինին շնորհակալութիւն յայտնելով և վերջիններն ալ շնորհաւորելով։

ԹՂԹԱԲԵՐ

ԱՅՍ ՕՐՈՒԱՆ

(Յունիս 7ի թերթերէն)

ԱՆԳԼԻՈՅ Լորտերուն Ժողովին մէջ Լորտ Սոլզպէրի ծանոյց թէ շնորհակալութեան քուէ պիտի առաջարկէ Սուտանի ճակատամարտներուն մասնակցող զինուորներուն։

—Երեսփ. Ժողովին մէջ Իրլանտացի երեսփոխան Պ. Տիլլօն հարցապնդում ըրաւ՝ տում-տում գնտակները խաղաղութեան Դեսպանախորհուրդին կողմէ արգիլուած ըլլալուն վրայ։ Պ. Պալֆուր չուզեց բացատրութիւն տալ, ըսելով թէ Լա Հէյի Դեսպանախորհուրդին խորհրդակցութիւնները գաղտնի կը կատարուին։

Պ. Պալֆուր առաջարկեց քուէարկութիւնը այն 30,000 ոսկիի դրամական պարգեւին զոր թագուհին կ'առաջարկէ Լորտ Քիչնէրի տրուելու համար։ Պ. Մորլի մերժեց այդ առաջարկութեան քուէարկութիւնը ըսելով թէ Լորտ Քիչնէր անպատշաճ ընթացքի մը մէջ գտնուած է Խարթումի վախճանեալ Էմիրին աճիւնին նկատմամբ։ Պ. Պալֆուր պատասխանեց թէ Էմիրին գերեզմանը բացուելու գործը վրէժխնդրութենէ մը ներշնչուած չէ, այլ քաղաքական պահանջում մըն է։ Պ. Պալֆուրի առաջարկութիւնը 51ի դէմ 393 ձայնով ընդունուեցաւ բուռն ծափահարութիւններու մէջտեղ։

—Երեսփոխան Տոքթ. Ալպէրթ Ռեալէս խօսած միջոցին ուղեղային կաթուած ունեցաւ։

ՎԻՔԹՕՐ ՆԱՊՈԼԷՕՆ ԻՇԽԱՆԸ որ Պրիւսէլ կը գտնուի, յայտարարեր է Մաթէնի թղթակցին թէ բոլորովին կը պախարակէ Օթէօյի դէպքը, որոնք որ ալ ըլլան անոր կողմնակերպիչները։ Իշխանը գանգատեր է այն խիստ հսկողութենէն զոր Ֆրանսայի ոստիկանութեան գործակալները կը կատարեն իրեն վրայ և անարգանք մը նկատեր է իրեն համար։

ՉԻՆԱԿԱՆ ԳՈՐԾԵՐ.—Բեքինէն երկուշաբթիի թուականով կը հեռագրեն Թայմզի.

«Ռուսիա նորէն կը պահանջէ որ Բեքինէն մինչեւ Մանչուրի երկաթուղի շինելու համար արտօնութիւն տրուի։ Բրիտանական դեսպանատունը չէզոք կը մնայ, Ռուսական սէնտիքայի մը ներկայացուցիչը Պ. Ֆօն Կրոթ Մոնկոլիայի մէջ ոսկի հանքի մը համար կարեւոր արտօնութիւն մը ստանալէ ետքը մեկնեցաւ Բեքինէն։ Բեքինի մէջ հաստատուելիք ռուսական վարժարանէն զատ, Ռուսիա դիմումներ կ'ընէ որպէս զի նոր համալսարանի տնօրէնը, որ ամերիկացի է, եթէ պաշտօնէ քաշուի, անոր ռուս մը յաջորդէ։»

—Միւս կողմէ Բեքինէն կը հեռագրեն Թայմզի թէ Չինու կառավարութիւնը հիւսիսային երկաթուղիին առթիւ ծագած դժուարութիւնները կարգադրելու համար, պիտի գնէ Անգլիացիներուն ձեռքը գտնուած բաժնեթուղթերը՝ ռուսական երկաթուղիին փոխառութենէն գոյացած գումարով։ Այդ տեսակ որոշում մը պիտի պարտաւորէ Անգլիան վերջնապէս հրաժարիլ՝ հիւսիսային Չինու մասին իր ունեցած պահանջումներէն։

—Անգլիոյ կառավարութիւնը հրատարակեց Կապոյտ Տետրակ մը այն բանակցութեանց վրայ որոնք առաջ բերին անգլեւռուսական համաձայնութիւնը՝ Չինական երկաթուղիներու խնդրին համար։ 1898 օգոստոսին Պ. Պալֆուրի և Լոնտոնի ռուսական դեսպանատան գործակատարին միջեւ տեղի ունեցած տեսակցութեանը միջոցին Պ. Պալֆուր ըսեր է թէ կացութիւնը ծանր է՝ Չինու հիւսիսային երկաթուղիի խնդրին մէջ Բեքինի ռուս դեսպանին հետեւած ընթացքին պատճառով։ Այդ միջոցին է որ Լոնտոնի ռուսական գործակատարը մէջտեղ դրեր է համաձայնութիւն մը գոյացնելու սկզբունքը։ Երկար բանակցութիւններ տեղի ունեցեր են, յաճախ խզուելու վիճակին ալ ենթարկուելով, բայց երկու կողմը հաշտարար տրամադրութիւն մը ցոյց տուեր են, թէեւ Լորտ Սոլզպէրի փետրուար 22ին գրեր է Բեդերսպուրկի անգլիական դեսպանին թէ կը ցաւի որ թշնամութեանց երկարելուն արդիւնքը եղած ըլլայ նուազեցնել համաձայնութեան սահմանը ու նպատակը։

Հեռագիր

ԱՅՍ ՕՐՈՒԱՆ

ԲԱՐԻԶ, 9 յունիս.—Ամբաստանիչ ատեանը որոշեց առժամաբար ազատ արձակել Բիքառ գնդապետը։

—Վէրսայլի եղեռնադատ ատեանին վճիռը որով Պ. Էմիլ Զոլա ի բացակայութեան մէկ տարուան բանտարկութեան դատապարտուած է, հաղորդուեցաւ Պ. Զոլայի որ միեւնոյն դատարանին առջեւ բողոքեց այդ վճռին դէմ։

—Տիկին Հանրիի կողմէ Պ. Ժօզէֆ Ռէնաքի դէմ բացուած դատը երդուեալներու ներկայ նստաշրջանին տեղի պիտի ունենար, բայց երկու կողմը համաձայնած ըլլալով, դատը յետաձգուեցաւ հոկտեմբերի նստաշրջանին, Պ. Ռէնաքի փաստաբանին՝ Պ. Լապորիի հիւանդութեանը պատճառաւ։

ՊԷՐԼԻՆ.—Գերմանիոյ Երեսփ. Ժողովին նստաշրջանը քանի մը օրէն պիտի դադրի, նոյեմբեր 14ին վերսկսելու պայմանով։

ՎԻԷՆՆԱ.—Կ'ըսուի թէ Աւստրիոյ և Հունգարիոյ նախարարապետները համաձայներ են պետական պայմանագրութեան գլխաւոր կէտերուն վրայ։

ԲԱՐԻԶ.—Գերմանիոյ Պրէմ քաղաքին ռուսական հիւպատոսը իր կառավարութեան կողմէ ետ կանչուեցաւ, ռուս քահանայի մը անիրաւ կերպով ձերբակալուելուն համար։

ԼՈՆՏՈՆ.— Թէև ծանուցուեցաւ որ Պլէօմֆոնթէնի տեսակցութիւնը չէ յաջողած, սակայն Պ. Պալֆուր յայտարարեր է թէ յուսալի է որ Թրանսվալի խնդիրը բարեկամական լուծում մը ստանայ։

—Ճաբոնի փոխառութիւնը բոլորովին չյաջողեցաւ։

ՍՈՄԱԹՕԶ
La Somatose

Յաճախ զօրացուցիչ դեղերը կը շփոթեն գրգռիչ դեղերու հետ. այս վերջիններուն առաջ բերած ազդեցութիւնը անմիջական է թէեւ՝ բայց ժամանակաւոր ալ է, մինչդեռ ՍՈՄԱԹՕԶը՝ որ միսի հիւթ կը պարունակէ միայն, սքանչելի եւ տեւական վերանորոգիչ մըն է, ու կը ծախուի ամէն դեղարաններու մէջ։

ԱԿՌԱՆԵՐՈՒ ԿԱՐԵՒՈՐՈՒԹԻՒՆԸ. — Ակռաներու չգոյութիւնը կը վնասէ արտասանութեան և դէմքը կը տձեւցնէ։ Առանց լաւ ակռաներու բնաւ կատարեալ ծամողութիւն չկայ, առանց կատարեալ ծամողութեան՝ բնաւ կատարեալ մարսողութիւն չկայ. առանց մարսողութեան չի կայ սննդառութիւն, առանց սննդառութեան չիկայ առողջութիւն, և առանց առողջութեան ի՞նչ է կեանքը։ — Ուրեմն խորհուրդ կու տանք ատամնազուրկ անձերու դիմել Տքթ. Պառիի, միակ ատամնաբոյժը որ երկու անգամէն կրնայ տեղը դնել երերուն և անարմատ ակռաները, արհեստական ամենազդեցիկ ու ամենահաստատուն ակռաներ պատրաստել առանց քիմքի, կեռերու, զսպանակներու, և այլն, որոնք լաւ արտասանութեան հետ կատարեալ ծամողութիւն կ'ապահովեն։

Ամենէն փափուկ, ամենէն ջղային անձերը կրնան կատարեալ ապահովութեամբ դիմել Տքթ. Պառիի՝ լիովին գոհ մնալու համար։ Արդէն, իրեն դիմողը կատարելապէս գոհ մնալէն ետքը միայն ստակը պիտի վճարէ։

Ամէն օր կը դարմանէ ժամը 9էն (Ը. Ե.) մինչեւ իրիկուան 5, Բերա, Ֆրանսական դեսպանատան դէմը, 374 թիւ տունը։

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՍԱԿԱՐԱՆ

ՓԱԿՈՒՄ

Օսմ. Քօնսոլիտէ Սեռի Դ.	Օ. Ո.	25	17
Ամէնէն բարձր գին	»	25	19
Ամէնէն վար գին	»	25	16
Րումէլիի երկթ. գոց.	Ֆր.	129	87
Ամէնէն բարձր գին	»	130	62
Ամէնէն վար գին	»	129	87

ԲԱՑՈՒՄ 29 Մայիս

Օսմ. Քօնսոլիտէ Սեռի Գ.	Ք. Կ.	25	17
Րումէլիի Երկաթուղի	Ֆր.	129	75
Օսմանիյէ		418	—
Ռէժի		310	—
Օսմ. Պանքա		13	20
Քրէտի Ժէնէրալ ՕԹՕմ.		6	20
Երկրագործական Պանքա		7	—
Սօս. ՕԹ. Շանժ է Վալէօռ	Ա. Ո.	5	08
Օսմ. Ապահ. Ընկ.		4	27
Թրամուէյ բաժնեթ.		690	—
» ժուիսանս		250	—
» պարտաթ.	Ֆր.	500	—
Տէրքոսի ջուրի ընկ.	»	303	—
Քարափ Կ. Պոլսոյ	»	483	—

ԴՐԱՄՆԵՐՈՒ ԸՆԹԱՑՔԸ

20 ֆրանքնոց	Ղրշ.	87	14
Անգլիական ոսկի	»	109	35
Բոլ իմբէրիալ	»	90	15
Քրիմից	»	51	04
Մէճիտիէ արծաթ	»	108	04
Մէթալիք	»	86	20
Րուպլի Թղթադրամ	Օ. Ո.	8	59

ՓՈԽԱՆԱԿԱԳԻՐ

Լոնտոն 3 ամիս	Ղրշ.	109	20
» » » չէք	»	110	10
Բարիզ » »	Ֆր.	23	—
» » » չէք	»	22	84
Պէրլին անտոկոս չէք	Մարք	18	56
Վիէննա չէք	Ֆիօր.	10	93 3/4

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆՆԵՐ

ԼՈՆՏՈՆ, 9 Յունիս

Օսմ. Քոնս. Սեռի Ա.	Ա. Ո.	—	—
» » » Բ.	»	46	75
» » » Գ.	»	27	—
Դ.) բաց.	»	23	—
) գոց.	»	23	—
Փոխառութիւն Գասապա	»	85	50
Օսմ. 3 1/2 %	»	78	—
Օսմ. Կայս. Պանքա	»	12	37
Այտընի երկաթուղի	»	11	—
Եգիպտական Միացեալ	»	105	19
Անգլ. Քօնսոլիտէ		108	43
Հելլենական 5 %	»	44	—
Մոնոբոլ հելլենական 4 %	»	50	25
Ռանթ » 4 %	»	36	—
Պուլկ. փոխառ. 6 % 1888	»	96	—
» Նոր » 6 % 1892	»	94	
Փոխան. Բարիզի վրայ	»	25	415
Դրամազեղչ	»	3	—

ԲԱՐԻԶ, 9 Յունիս

Օսմ. Քոնս. Սեռի Դ.) բաց.	Ղրշ.	23	15
) գոց.	»	23	30
» » » Բ.	»	47	60
» » » Գ.	»	27	25
Օսմանիէ	»	418	—
Րումէլիի երկաթուղի	Ֆր.	131	75
Օսմ. Ռէժի	»	310	—
Օսմ. Կայս. Պանքա	»	583	—
Ֆրանս. Ռանթ 3 %	»	103	02
Քրէտի Լիոնէ	»	968	—
Պանք տը Բարի	»	—	—
Սուէզի բաժնեթուղթ	»		
Իտալական Ռանթ	»	95	35
Սպանիական արտաքին	»	65	45
Չէք Լոնտոնի վրայ	»	25	195
Դրամազեղչ	»	03	—

ՊԷՐԼԻՆ, 9 Յունիս

Օսմ փոխառութիւն 1888	մարք	112	75
Րումէլիի երկաթուղի	»	131	50
Անատ. երկթ. պարտաթուղթ	»	97	20
Փոխ. Լոնտոնի վրայ 3 ամս.	»	20	300

ՎԻԷՆՆԱ, 9 Յունիս

Փոխան. Բարիզի վրայ	Ֆիօր.	47	02
» Լոնտոնի վրայ	»	120	70
Րումէլիի երկաթուղի	»	65	
Օսմ. Ռէժի	»	144	—

THE
LANCASHIRE
INSURANCE
COMPANY

ՀՐԴԵՀԻ ԵՒ ԿԵՆԱՑ
ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԱՆԳԼ. ԸՆԿ.
Հաստատուած 1852ին

Կենսական գրասենեակ ընկերութեան Անգլիա «Լանքաշիր Էնսիւրանս Գումբանի», Եքսչէնճ Սթրիթ, Մանչեսթըր։

Դրամագլուխ անգլ. ոսկի 3,000,000
Պահեստ » » 1,574,400

ՀՐԴԵՀԻ ՃԻՒՂ

Հրդեհի ապահովագրութիւն ամէն տեսակ սեպհականութեանց վրայ, ինչպէս քարաշէն և փայտաշէն տուներ, կարասիք, վաճառականական ապրանք, Լին, Լին, ամենանպաստաւոր պայմաններով և սակերով։

ԿԵՆԱՑ ՃԻՒՂ

Այս ընկերութիւնը ամէնէն նպաստաւոր պայմանները զորս կ'ընծայէ կեանքեր ապահովագրել ուզողներուն։

ՊԱՅՄԱՆԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՆՈՐ ՏԵՍԱԿ ՄԸ

Տիեզերական ապահովագիր, անվիճելի, առանց սեղմումի և շահուց մասնակցութեան։

Մէն տեղեկութեանց համար դիմել ընդհանուր գործակալներուն
ՊՕՆՏ ՍԻԼԻՒԸ և ԸՆԿ.
Թիւ 4, Քիւչիւք Թիւնէլ խան, Ղալաթիա

Տր. ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ ԵՒ ՈՐԴԻ
ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ-ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺՔ
396, Մեծ փողոց Բերա, 396
Տեսնել 4րդ երես

ԻՒՆԻՕՆ
ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿ.
Հիմնեալ 1828—1829ին
1828
L'UNION
DE PARIS
ԵՐԱՇԽԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ ՀՐԴԵՀԻ ՃԻՒՂԻՆ
97 Միլիոն
ԵՐԱՇԽԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ ԿԵՆԱՑ ՃԻՒՂԻՆ
137 Միլիոն
Ընկերութեան դրամատունն է
ՕՍՄ. ԿԱՅՍ. ՊԱՆՔԱՆ
Թուրքիոյ և Պուլկարիոյ Տնօրէն
Սէնմ էֆ. [illegible]
Կենաց ճիւղին տեսուչ Մինասեան էֆ.
Տէր Ներսէսեան
Կ. Պոլիս, Ղալաթիա, Թաշտապուրուն խան, Օսմ. Պանքային դէմը

ԳԱԼԼԻԳՈՄՈՆ
ԱՆՈՒՇԱՀՈՏ ՋՈՒՐ

Մազերը, մօրուքը և պեխերը ներկելու և պահպանելու յատուկ քիմիական մաքուր ջուր։ Վեհ. Սուլթանի տարրագէտներէն Տօքթ. Սինկլոս էֆ. և քաղաքային բժշկական վարժարանի ուսուցիչներէն քիմիագէտ Ճէլալ-խան [illegible] ընկերակցութեամբ պատրաստուած։

Մեր հրապարակին վրայ ծախուած բոլոր ներկերուն մէջ ամէնէն յաջողը և ամէնէն դիւրին գործածուողն է։

Մազերուն կու տայ փայլուն և բնական գոյն, առանց մորթը արատելու։ Գործածման եղանակը և միւս մանրամասնութիւնները բացատրուած են տուփերուն հետ գտնուող յայտագրին մէջ։

Ընդհ. ներկայացուցիչ և մթերապահ բոլոր Թուրքիոյ և օտար երկիրներու համար, Պ. Թ. Սթավրաքի, սափրիչ, Բերա, Մեծ-Փողոց, թիւ 158 Սիթէ տ'Ալէբի քով։

Պոլսոյ կողմը մեծ մասնաճիւղ, Մահմուտ փաշա, 131 թիւ, Արամ [illegible] մազի ներկի վաճառատունը։

Կը ծախուի Բերա, Պօն-Մարշէ վաճառատան մէջ, ինչպէս նաև Իզմիր, և [illegible] սափրիչ խանութները Ղալաթիա, Գարաքէօյի պողոտային դիմաց, Պ. [illegible] անուշահոտութեանց վաճառատունը. Կ. Պոլիս, Պահչէ Գաբու Իքի Գաբուլը դեղարանը, Զալիւլ Բաբատօբուլոսի երաժշտական գործիքներու վաճառատունը. Ֆընտըքլը, Պ. Թէօտորիտիսի դեղարանը. Պէշիկթաշ Ջինճիրլի դեղարանը. Գատըքէօյ Իլիա սափրիչի խանութը. Սկիւտար գլխաւոր դեղարաններուն մէջ։ 146 50—52

«ԱՐԵՒԵԼՔ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (7)

«ՔԱՕՍ»

ՇԻՐՎԱՆԶԱՏԷԻ ՆՈՐ ՎԷՊԸ

Գ.

Հակառակ իր օր ըստ օրէ մաշելուն ու կմախք դառնալուն, Արշակ բնաւ կարեւորութիւն չէր տար իր մարմնին այն մահաբեր քայքայման, որ հետեւանքն էր վարակուած ծանօթ ախտին, ու կ'ապրէր դեռ Էլմիրայի հետ՝ որուն կատարած դերը ուրիշ բան չէր, բայց միայն թուլցութեան ամէն միջոցներով իր գերին ընել հարուստ երիտասարդը ու կորզել անոր ստակները, ինչպէս նաև օրը օրին ծծել անյագ տզրուկի մը պէս անոր արիւնը։ Այդ կինը, կուրացած նիւթամոլական ախտով, բնաւ չէր սոսկար այն զարհուրելի ախտէն՝ զոր ծիւրած երիտասարդը իրեն կը փոխանցէր յաճախակի յարաբերութեամբ և ինքն ալ անշուշտ ուրիշներու։ Այս կարգի ախտավարակումներէ զերծ եղած չէր նաև տիկին Անուշ, այսինքն Պետրոս Ղուլամեանի նախկին կինը, որ ամենախայտառակ կերպով ամուսնական յարկէն վռնտուելէ յետոյ, լացն ու կոծը, և ապա զաւակներուն մասին մտածելու հոգը վրայէն դէն նետած, ինկած էր Էլմիրայի գտնուած շրջանակներուն մէջ։ Տիկ. Անուշին բրածը արհամարհական արտայայտութիւն մըն էր և վրէժ մը հասարակութեան կարծիքէն՝ որ ամէն ինչ հեգնել, նախատել ու դատապարտել գիտէ առանց պատճառները փնտռելու, արդահատելու և արդարացընելու։ Տիկին Անուշ ինքնիրեն մտածած էր դեռ բոլորովին չինկած. չէ՞ որ զինքը չարունակ խաբող ամուսինը իրեն մեղքը չներելէ յետոյ այնքան վայրագ վարուած և ապա փողոց նետած էր, ո՞վ գիտէ թէև քանի՛երրորդ գեղեցկուհւոյ մը հետ յարաբերութեան մտնելով։ Չէ՞ որ Միքայէլը, այնքան սիրելէ յետոյ, այնքան չարաչար կերպով անազնիւ ու վատաբար վարուած էր զինքը լքելով։ Չէ՞ որ նոյն իսկ զինքը ծնող իր մայրը իրմէն երես էր դարձուցած։ Իսկ ատոնց բոլորին հակառակը իրեն երկրպագող երիտասարդներու ամբողջ լէգէոն մը. և Անուշ՝ ա՛լ չէ վարանած դիմել՝ ստոր հեշտանքներու աշխարհը։ Կը փափաքէինք այդ ինկած շրջաններուն մէջ ապրող աշխարհիկ կանանց նշանաբանն ու համոզումը իմանալ. աւասիկ.

—«... Մենք երկրորդ անգամ աշխարհ չենք գալու։ Ապրինք, քանի որ կարելի է ապրիլ։ Իսկ երբ կը ծերանանք, սեւ շալը կը ձգենք գլխներիս, աչքերնիս կը ծռենք դէպի վեր ու կ'երգենք Ալէլուիա, Ալէլուիա, Տէր, դու թողութիւն տուր մեր մեղքերին... Աստուած չէ՞ ներել, կը ներէ. նա բարի է, մարդկանց պէս նեղսիրտ չէ...»։

Դ.

Ալիմեան նաւթահանքերէն մէկը գիշեր մը յանկարծ բռնկելով՝ սկսած էր այրիլ։ Հրդեհը կատաղի յառաջխաղացութեամբ տարածուելով հասած էր մինչեւ նաւթի շտեմարան լիճը, ուրկէ բարձրացող լայնածաւալ բոցը իրաւամբ դժոխային վիթխարի հնոց մը կը ձեւացնէր, դիւային ու առասպելական կարմիր լոյս մը սփռելով մինչեւ տասնեակ վերստեր հեռաւորութեան վրայ։ Գիշեր ժամանակ այն ալ այդ սոսկալի պատահարին, հանքերնակ մարդոց բոլորն ալ հետզհետէ յանկարծակիի գալով իրենց անկողնէն ու սենեակէն դուրս թռած են խելագարի նման, առանց գիտնալու ինչ ընելնին։ Ամբողջ աւելի քան սարսափելի բաբելոնեան իրարանցում մը ու խուճապ մըն էր, բոլորն ալ բռնուած թէ՛ կեանքի այրող տենդով և թէ՛ մահուան ցուրտ սարսուռով...։ Շատ դժուարութեամբ ազատուած են Անտոնինա Իվանօվնան և փոքրիկ Վասեան ու Ալեօշան։ Զարդարեաններու բնակարանն ալ հրդեհուելու վտանգին ենթարկուած է, և դժբաղդութիւնը մանաւանդ այն է որ անոնք իրենց սպառնացող մահացու վիճակէն դեռ տեղեկութիւն ունենալ ցոյց չէին տար։

Միքայէլ հրդեհին օրը առաւօտուն՝ Բագուի մեծ, մարդաշատ փողոցներէն մէկուն վրայ տիկին Անուշին հանդիպելով, անիկա իրեն հրապարակաւ ու բարձր ձայնով «լի՛րբ» կանչած էր, և այդ նախատական բառը սուր նետի մը նման ուղղակի սրտին բանելով, իր մէջ առաջ բերած էր աննկարին տանջանք մը, խղճի ահաւոր խայթերու հետ, որոնք իր հոգին կը կեղեքէին։ Իրիկուան ուշ ժամանակ միայն քաղաքէն Պալախանի վերադառնալով, որ և է գործի նայելու բոլորովին անտրամադիր, Միքայէլ ուզած էր շուտ մը մտնել անկողին, իր լքուած ու յոգնած էութիւնը Մորփէոսի գրկին յանձնելով՝ քիչ մը մոռացութիւն ու հանգիստ ակնկալել, և սակայն այդ չէր յաջողած իրեն։

Ու միայն այն ժամանակ, երբ այլեւս իր ջիղերը, ուղեղն ու միտքը իրենց կրած տարապայման խոնջէնքէն ընկճուած ու ընդունակութիւնին կորսնցուցած՝ մարմնին վրայ առաջ բերած էին թմրութիւն մը, որ յանկարծ պայթած էր հրդեհին ժխորէն։ Միքայէլ սոսկահար վեր նետուելով, ինքնաբերաբար նախ շունչը առած էր իր եղբօր, կնոջ ու զաւակաց բնակարանը, որոնց ազատման մասին վստահ ըլլալէ յետոյ դիմած էր Զարդարեաններու բնակած բաժինը՝ առանց այլ և այլ մտածման՝ միեւնոյն վստահութիւնը ունենալու համար, և հակառակ պարագային ընել ինչ որ պէտք է։ Տեսէ՛ք հիմա ու հիացէք, թէ ինչպէ՞ս սա հարուստ, քիչ մը սկեպտիկ և երբեմն բարոյապէս սնանկացած երիտասարդը իր կեանքը բացարձակ վտանգի կ'ենթարկէ որպէս զի ազատէ ուրիշները։ Միքայէլ համարձակ, անձնուիրական բուռն ոգւով մը համակուած, ներս կը խոյանայ այն տունէն՝ ուր վեհ հպարտութեամբ բարձրացող մելանոյշ դէմք մը զինքը միշտ արհամարհած էր, թէեւ հակառակ անոր արհամարհանքին՝ իր սէրը միշտ աւելի հրահրուած ու բորբոքած էր...։ Ներսը թանձր ու աչք կուրցնող ծուխի խիտ հոսանքը ամէն կողմ ողողած է և առաստաղին մէկ մասը արդէն բռնկած՝ քստմնելի ճարճատիւններ արձակելով։ Եւ Միքայէլ, վայրկեան մը վերջ, վրան գլուխը թրջուած ու ցեխոտ՝ կը տեսնուի ուսին վրայ բարձրացուցած Շուշանիկը՝ որ չէր ուզեր և չէր կրնար բաժնուիլ իր մահամերձ ու սոսկումէն խելագարած անդամալոյծ հօր բազուկներուն մէջէն։ Շուշանիկ առանց հօրը ազատուելուն, չէր ուզեր որ ինքն ալ ազատի, մինչ հէք անդամալոյծ խելագարը ոչ միայն ամուր գետնին կպչած՝ չէր ուզեր քայլ մը անդին երթալ, այլ նաև չէր թողուր աղջիկը, կարծելով որ ազատ թողելուն, անիկա զինքը բռնի պիտի տանի կրակին մէջ ձգելու և այրելու։ Ահա այս պատճառով ալ հէք աղջկան բոլոր գերմարդկային ջանքերը թէ՛ հայրը և թէ՛ զինքը ազատելու, ի դերեւ կ'ելլէին, ու վերջապէս ինքն ալ բոլոր ոյժերն ու ուշը կորսնցնելով կ'իյնար այլանդակուած ու հրէշ դարձած խելագար անդամալոյծին և հրեղէն բոցին առջեւ՝ որ տակաւ կը մօտենար։ Միքայէլ կը ներկայանայ՝ Շուշանիկի կեանքի փրկութեան հրեշտակը։

Նաւթահորերէն հրեղէն սիւները կը բարձրանան մինչեւ երկնքի բարձունքները, ու ահագին տարածութեան մը վրայ սփռուած ահռելի խարոյկին շուրջ ժողովուած մարդոց ու կանանց աղաղակները, փլչող շէնքերուն, թնդանօթներու նման պայթող կաթսաներուն և նաւթամբարող՝ ըէզէրվուառներու շառինդին հետ միացած, բոլորը կը ներկայացնէին զարհուրելի քաօս մը, ամբողջ դժոխք մը...։

Բայց Զարդարեան ընտանիքէն դեռ ազատուած չեն Դաւիթը և անոր անդամալոյծ եղբայրը։ Յայտնի չէ՛ թէ այդ երկու արարածները խորովուա՞ծ են թէ դեռ ողջ։ Սակայն ո՞վ քաջասրտութիւն ու անձնուիրութիւն պիտի ունենայ՝ մտնել կրակին մէջ, գտնել զանոնք ու ազատել։ Միթէ ամէն յոյս այլ եւս կորսուա՞ծ համարելու է։

(Շարունակելի)

ՊԱՑՊԼ ՀԱՈՒՍՄԻ
ՎԵՐՋԻՆ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Հոգեւոր երգեր Հանդերձ եղանակօք, Հայատառ Թուրքերէն։ 214 էջ։ Կը պարունակէ իբր 270 եղանակներ և 313 հոգեւոր երգեր։ Գործը բոլորովին նոր չէ, այլ հին երգարանի մը նոր հրատարակութիւնը՝ վերաքննուած և բարեփոխուած, նաեւ ճոխացուած իբր 62 նոր երգերու և 70 նոր եղանակներով յաւելմամբ։ Մասնաւորապէս յանձնարարելի է Թրքախօս Հայոց, նաեւ այն ամէնուն որոնք Թուրքերէն կը կարդան և համ կ'առնեն Թուրքերէն հոգեւոր երգերէ։ Բոլոր երգերը յօրինուած են Աւետ. սկզբունքներու և վարդապետութիւններու համաձայն և կրնան հոգեւորապէս օգտակար ըլլալ Հայ ժողովուրդին ամէն դասակարգերուն անխտիր։ Գին 10 դահեկան։

Նոյն գիրքը առանց եղանակի և մանրագիր, գրպանի համար, էջ 344, գին 5 դահեկան։

Նոյնին խոշորագիրը դարձեալ առանց եղանակի, մամլոյ տակ, ի մօտոյ վաճառելի, գին 6 դահեկան։

Կը ծախուի Պայպլ-Հաուսի գրատան մէջ Ֆինճանճըլար Եօգուշու։ 173

Կ'ՈՒԶԷՔ ՈՒՆԵՆԱԼ եղանակին համեմատ անգղիական և գաղղիական գործարաններու լաւագոյն և դիմացկուն քոսթիւմցուներ, բանթօլօններ, տեսակ տեսակ չալագներ. անգամ մը ուրիշ տեղ երթալէ առաջ, դիմեցէք Պահճէ-Գաբու Համիտիէ ճատտէսի թիւ 38, Յովհաննէս Կիւմիւշեանի վաճառատունը։ 46—70

COMP RUSSE

NAVIGATION A VAPEUR ET DF COMMERCE

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ
ԵՒ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
Շաբթուան երթեւեկութիւնք

Կշ. 1/13 Օտէսա ժամը 4ին յետ միջօրէի։
Դշ. 2/14 Իզմիր, Բիրէ, Աղեքսանդրիա ժամը 10ին միջօրէէն առաջ (հաղորդակցելով Աղեքսանդրիա, Բորտ-Սաիտ, Եաֆա, Պէրութ եւ Քիոս)։
Եշ. 3/15 Օտէսա ժամը 10ին միջօրէէն առաջ։
Եշ. 3/15 Ինէպօլու, Սինօպ, Սամսոն, Օրտու, Կիրասոն, Տրապիզոն, Ռիզէ եւ Բաթում ժամը 1ին յետ միջօրէի։
Ուր. 4/16 Օտէսա ժամը 4ին յետ միջօրէի- 562

ՄՈՍ
ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
Լիվըրբուլ, Պօրտօյ, [illegible]
և Սեւ Ծովի [illegible]

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ
Բամսէս	3000	Թիպս	2500
Անպիս	3000	Նէֆթիս	2400
Բէյլպը	3000	Օսայրիս	2250
Քեմոնբուս	3000	Բէրա	2250
Ֆարոս	3000	Սֆինքս	2000
Օսմանլի	3000	Կասքընի	1500
Մերխօթէս	2500	Կիւլէն	1500

Դիմել առ Ժ. Վ. ՎԻԹՕԼ և ԸՆԿ.
Ուիթոլ խան
ՃԵՄՍ ՄՈՍ և ԸՆԿ.
568 31, Ճէյմս Սդրիդ Լիվըրբուլ

ՖՐԵՏ. ԼԷՅԼԱՆՏ ԵՒ ԸՆԿ.
ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
Լիվըրբուլ և Արեւելից միջեւ ճամբորդող շոգենաւեր

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ
Վիքդօրիան	10500	Ֆլավիան	3500
Առմէնիան	10500	Էֆրիշիան	3500
Բէստրիան	10500	[illegible]	8000
Լանքասդրիան	9000	Ալճէրիան	2500
Ֆիլատէլֆիա	9000	Արապիան	3500
Գօլոմպիան	8000	Աթէնիան	2500
Ճօրճիան	8000	Անատոլիան	2500
Պոստոնիան	8000	Ալգաշիըն	2500
Ֆիրճինիան	8000	Լէսպիան	2000
Ֆալէրնիան	3700	Մինճօ	900
Վալօնիան	3700	Օբօրդօ	800
Ֆլամինիան	3700	Լիսպօն	800
Ֆալլան	3500		

Ապրանքի տէրերէն կը խնդրուի իրենց ապրանքն այլուր փոխադրելու կամ Ղալաթիոյ մաքսատունէն հանելու համար իրենց հրահանգը գրել շոգենաւին ժամանումէն 24 ժամ առաջ։

Աւելի տեղեկութեանց համար դիմել առ ԷԴՎԱՐ ԼԱՖՈՆՏԷՆ
Մէհմէտ Ալի փաշա խան, Թիւ 1
Ղալաթիա

Արտօնատէր ԶԱՐԵՀ ՆՈՒՍՈՒԲԵԱՆ

ՕՍՄ. ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԴՀ. ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՀԻՄՆՈՒԱԾ
Վեհափառ Սուլթանին Կայսերական Իրատէով
Որ կը կրէ 2/14 Օգոստ. 1892 Թուական [illegible]
([illegible] Սէֆէր 1310)

Գործակալ, Ղալաթիոյ մէջ
Պ. Ալպէր Սիմըն
Ցակոբեան խան, Վօյվօտա փողոց
Թիւ 67

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ
Հրդեհի, արկածներու, փոխադրութեանց եւ կեանքի վրայ
Ընկերութեան կեդրոնատեղին Կ. ՊՈԼԻՍ Եէնի խան, Գարաքէօյ Ղալաթիա

Գործակալ, Պոլսոյ կողմը
Օսմ. Պանքայի մասնաճիւղը
Եէնի ճամի հավլուսը փողոց,
Օսմ. Նամակատան դէմը

Դեր-գործակալ Պոլսոյ կողմը Պ. Ի. Զասօխ
Մարբուճճըլար, Զարչըլը խան, Թիւ 21 194

ԹՈՄԱՍ ՈՒԻԼՍԸՆ
ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՔ
Ընդմէջ Հըլլի, Կ. Պոլսոյ և Օտեսայի

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ
Ալպանօ	1069	Գոմօ	1497	Գօզօ	1011	Մալմօ	724	Րօզարիօ	186
Ալէրթօ	3607	Գօնկօ	2906	Կրօտոնօ	1395	Մարէնկօ	2273	Սափֆօ	1113
Անճէլօ	1541	Գօրսօ	895	Հիրօ	775	Մարդէլլօ	3709	Ծիրիօ	1735
Արիօսդօ	2377	Տիտօ	4811	Հիտալկօ	1581	Միրատօ	3557	Սիլվիօ	1198
Գասանօ	1822	Տօմինօ	937	Հինտու	3720	Մօլօ	1057	Սէլրօ	1200
Գօրօտինօ	1264	Տուրօ	2383	Հօրատիօ	3600	Մօնդէվիտէօ	1735	Թասսօ	1328
Գրավօ	1076	Տրաքօ	1713	Հումպէր	536	Մուրիլլօ	2419	Թ. Ուիլսըն	1548
Գրիւնօ	841	Տինամօ	504	Իտալօ	2354	Նէրօ	1083	Թօքիօ	2227
Բըֆֆալօ	4431	Էսրօ	2461	Իմմօ	5540	Օթիօ	4100	Թօլէտօ	1470
Փէլրօ	1671	Էլտօրատօ	1520	Ճիւնօ	1080	Օնտարիօ	4036	Թօրրէնդօ	487
Գալիլէօ	1337	Էրագօ	1481	Քէլսօ	1058	Օրլանտօ	1585	Ուլֆինօ	2489
Գամօ	1244	Ֆիտօ	954	Քօլնինօ	2307	Բօլէրմօ	1637	Վազօ	1914
Գալօ	1094	Ֆինլանտ	1823	Քօմօ	1700	Բէօլօ	510	Վօլօ	1289
Ջիրակօ	2729	Ֆլամինկօ	849	Լէօ	1058	Րիալթօ	2218	Վօլթուրնօ	2286
Սիսէրօ	1834	Ֆրանչիսքօ	4582	Լէանտրօ	2272	Րինալտօ	1668	Եւրօ	1850
Գիլօ	2697	Կալիպսօ	3060	Լիվօրնօ	1643	Րօլլօ	1613	Զէնօ	1200
Գօլօրատօ	4235	Կիդանօ	1243	Լօրէնցօ	3191	Րօմէօ	1789		

Մուրիլլօ շոգենաւը, նաւապետ Ճօնսըն, ընդհանուր վաճառքով Հըլէն հոս կը սպասուի ամսոյս 12ին (Ն. Տ.)։

Դիմել առ գործակալս Տ. ՀԻԼՏ ԸՆՏ ՐԻՋՕ
Թիւ 17—18, Պիւյիւք Մէյտէն խան, Ղալաթիա

ՀԱՄՊՈՒՐԿ ԵՒ ՄԻՒՆԻԽ
ՄԻԱՑԵԱԼ
ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆՔ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

Դրամագլուխ	ֆռանք	27 000 000
Պահեստի դրամ	»	52 002 500
Տարեկան հասոյթ	»	70 339 912

Ընկերութիւնքս ՓՈԽԱԴԱՐՁ ԵՐԱՇԽԱՒՈՐՈՒԹԵԱՄԲ կ'ապահովագրեն մթերանոցներ և բնակութիւններ և ասոնց մէջ գտնուած վաճառքներ և կարասիներ խիստ չափաւոր սակագին.
Ներով։ 572 Լիազօր ներկայացուցիչ Կ. Պոլսոյ
ԳԱՒԻՆԻԿ ԱՍՏՈՒԱԾԱՏՈՒՐ, Պոլիս, Պահչէ-Գաբու, Անանիտոխ խան. 20 21 22

ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ 1852
Տ'՛Ր Ս. ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ ԵՒ ՈՐԴԻ
ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ-ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺՔ
396 ՄԵԾ ՓՈՂՈՑ ԲԵՐԱ 396
([illegible])

Կատարելագործեալ գործիքներու միջոցաւ ամենաստուգիւ ցաւած ակռաներն ալ անցաւ կը լեցնեն. [illegible] պայմանաւ։

Նորանոր եղանակաւ, ոսկի, ճենապակի, և [illegible] ակռաներ կը պատրաստեն, յար և նման բնականի, [illegible], և [illegible] երաշխաւորեալ։

Բերնի հիւանդութիւնք կատարելապէս կը բուժուին ինչպէս նաեւ [illegible] և ամենակատարելագործեալ [illegible] միջոցաւ, [illegible]։

Ե. Տ. Զմեռնը կ'ընդունի օրերն ալ, ([illegible]) ինչպէս նաեւ ամեն օր, ([illegible]) [illegible]։

[illegible], Թիւ 1 [illegible]։

ՔԻՒՆԱՐՏ CUNARD
ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ
[illegible]

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ
Ումպրիա	7718	[illegible]	4581
Էթրուրիա	7718	Սամարիա	3574
Սերվիա	7391	Մարաթոն	2403
Աւրանիա	7268	[illegible]	2383
Պավոնիա	5587	Սարակոսա	2163
Սեֆալոնիա	5517	Թարիֆա	2246
Կալլիա	4809	Բալմիրա	2144
Պոթնիա	4557	[illegible]	1339
Ալէփփօ	2145	Մորօքօ	1855
[illegible]	1876	Քամբանիա	12950
[illegible]	1814	Լուքանիա	12950
[illegible]	4845		

Ալէփփօ շոգենաւը, նաւապետ Հուիթսըն, յունիս 2/14ին Լիվըրբուլէն հոս կը սպասուի ընդհանուր վաճառքով։

Դիմել առ ԹՈՄԱՍ Ջ. ՃՕԼԻ գործակալին
Thomas C. Joly
Մէյմանէթճի խան, թիւ 6, 7, 8, Ղալաթիա, Բօրա Մուսթաֆա փողոց։ 571

ԱՆԱՏՕԼՈՒԻ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻ

Երթեւեկութիւն կառախումբերու 1899 Ապրիլ 10 [Ն.Տ.] շաբաթէն սկսեալ

ՀԱՅՏԱՐ ՓԱՇԱ ԷՍԿԻ-ՇԷՀՐԻ ԳԻԾ

ԵՐԹ

ԿԱՌԱԽՈՒՄԲ

ԿԱՅԱՐԱՆ		Թ. 4 Ճամբ. Առտ.	Թ. 34 Խառն Առտ.	Թ. 6 Ճամբ. Առտ.	Թ. 8 Ճամբ. Առտ.	Թ. 10 Ճամբ. Առտ.	Թ. 12 Ճամբ. Առտ.	Թ. 14 Ճամբ. Առտ.	Թ. 16 Ճամբ. Իրիկ.	Թ. 36 Խառն Իրիկ.	Թ. 18 Ճամբ. Իրիկ.	Թ. 20 Ճամբ. Իրիկ.	Թ. 22 Ճամբ. Իրիկ.
		Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.
Բարաքեօյ Կամուրջ	մկն.	10 40	11 —	1 10	2 15	3 25	4 10	5 5	6 35	7 35	9 25	10 30	11 35
Հայտար Փաշա	ժմն.	11 5	11 25	1 35	2 40	3 50	4 35	5 30	7 —	8 —	9 50	10 55	12 —
	մկն.	11 12	11 45	1 45	2 48	4 1	4 45	5 40	7 11	8 17	9 57	11 5	12 8
Բըզըլ Թօբրաք	»	11 19	— —	1 52	2 55	4 8	4 52	5 47	7 18	8 26	10 4	11 12	12 15
Ֆէներ Եօլու	»	11 24	— —	1 56	3 1	4 12	4 56	5 51	7 22	8 30	10 8	11 16	12 19
Կէօզ Թէփէ	»	11 29	— —	2 1	3 6	4 17	5 1	5 56	7 27	8 35	— —	11 21	12 24
Էրէնքէօյ	»	11 36	12 2	2 5	3 9	4 23	5 4	6 1	7 33	8 41	10 14	11 28	12 29
Պօսթանճըք	»	11 45	12 12	2 13		4 31		6 10	7 42	8 50	10 21	11 38	12 38
Մալթէփէ	»	11 56	12 25	2 25		4 41		6 20	7 52	9 4	10 31	11 48	12 48
Գարթալ	»	12 7	12 42	2 36		4 52		6 31	8 3	9 20	10 42	12 —	12 59
Բէնտիք	ժմն.	12 15	12 52	2 44		5 —		6 39	8 11	9 30	10 50	12 8	1 7
	մկն.		1 —							9 38			
Թուզլա	»		1 26							10 5			
Կէյպզէ	»		1 49							10 34			
Տիլ Իսքէլէսի	»		2 13							11 —			
Թավշանճըլ	»		2 24							11 13			
Հէրէքէ	»		2 48							11 34			
Եարըմճա	»		3 4							12 —			
Թիւթիւն Չիֆթլիք	»		3 18							12 17			
Տէրինճէ	»		3 29							12 30			
Իզմիտ	ժմն.		3 43							12 48			
	մկն.		4 5										
Պէօյիւք Տէրպէնտ	»		4 42										
Սապանճա	»		5 14										
Ատա Բազար	»		5 41										
Կէյվէ	»		6 28										
Աք Հիսար	»		6 51										
Մեքեճէ	»		7 29										
Լէֆքէ	»		7 59										
Վէզիր Խան	»		8 37										
Պիլեճիք	ժմն.		9 20										
	մկն.		9 35										
Բարաքեօյ	»		10 45										
Պօզիւք	»		11 29										
Ինէ Էօնիւ	»		12 22										
Ջուքուր Հիսար	»		12 54										
Էսկի Շեհր	ժմն.		1 35										
			Իրիկ.										

ԴԱՐՁ

ԿԱՌԱԽՈՒՄԲ

ԿԱՅԱՐԱՆ		Թ. 1 Ճամբ Առտ.	Թ. 3 Ճամբ. Առտ.	Թ. 5 Ճամբ. Առտ.	Թ. 31 Խառն Առտ.	Թ. 7 Ճամբ. Առտ.	Թ. 9 Ճամբ. Առտ.	Թ. 11 Ճամբ. Առտ.	Թ. 18 Ճամբ. Առտ.	Թ. 15 Ճամբ. Իրիկ.	Թ. 17 Ճամբ. Իրիկ.	Թ. 33 Խառն Առտ.	Թ. 19 Ճամբ. Իրիկ.
		Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.
Էսկի Շեհր	մկն.											9 45	
Ջուքուր Հիսար	»											10 24	
Ինէ Էօնիւ	»											10 57	
Պօզիւք	»											11 34	
Բարաքեօյ	»											12 10	
Պիլեճիք	ժմն.											1 —	
	մկն.											1 14	
Վէզիր Խան	»											1 51	
Լէֆքէ	»											2 29	
Մեքեճէ	»											3 3	
Աք Հիսար	»											3 32	
Կէյվէ	»											3 58	
Ատա Բազար	»											4 54	
Սաբանճա	»											5 12	
Պէօյիւք Տէրպէնտ	»											5 42	
Իզմիտ	ժմն.											6 18	
	մկն.				10 45							6 40	
Տէրինճէ	»				11 3							6 56	
Թիւթիւն Չիֆթլիք	»				11 11							7 5	
Եարըմճա	»				11 32							7 20	
Հէրէքէ	»				12 5							7 47	
Թաֆշանճըլ	»				12 17							7 59	
Տիլ Իսկէլէսի	»				12 29							8 9	
Կէյպզէ	»				1 4							8 42	
Թուզլա	»				1 24							9 2	
Բէնտիք	ժմն.				1 50							9 24	
	մկն.	10 35	11 37	12 33	1 58		3 45		5 38	7 12	8 44	9 34	11 8
Գարթալ	»	10 44	11 46	12 44	2 10		3 54		5 47	7 21	8 53	9 47	11 17
Մալթեփէ	»	10 56	11 58	12 55	2 27		4 5		5 58	7 32	9 6	10 5	11 28
Պօսթանճըք	»	11 5	12 10	1 6	2 41		4 15		6 9	7 43	9 16	10 20	11 39
Էրէնքէօյ	»	11 13	12 18	1 18	2 52	3 27	4 25	5 14	6 19	7 52	9 26	10 32	11 47
Կէօզթէփէ	»	11 17	12 22	1 22	2 56	3 31	4 29	5 18	6 23	7 56	9 30	— —	11 51
Ֆէներ Եօլու	»	11 23	12 27	1 27	3 2	3 36	4 34	5 23	6 28	8 1	9 35	10 41	11 56
Պըզըլ Թօփրաք	»	11 27	12 31	1 31	3 6	3 40	4 38	5 27	6 32	8 5	9 39	— —	12 —
Հայտար Փաշա	ժմն.	11 33	12 37	1 37	3 13	3 46	4 44	5 33	6 38	8 11	9 45	10 50	12 6
	մկն.	11 40	12 45	1 45	3 25	3 55	4 50	5 40	6 45	8 20	9 55	11 5	12 12
Բարաքեօյ Կամուրջ	ժմն.	12 5	1 10	2 10	3 50	4 20	5 15	6 5	7 10	8 45	10 20	11 30	12 37
												Իրիկ.	

«ԱՐԵՒԵԼՔ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (42)

ԼՈՒԻ ՊՈՒՍՆԱՐ

ԲԱՐԻԶՑԻ ՍՏԱՀԱԿ ՄԸ

ԱՇԽԱՐՀԻ ՇՈՒՐՋԸ

Բ. ՄԱՍ

ԾՈՎԱՀԷՆՆԵՐԸ

Մարդը գետնի վրայ ինկաւ պոռչտալով։

Անմիջապէս զինքը մարտանաւին հիւանդարանը առաջնորդեցին և տարին. Լոբէրիեր զայն խնամել սկսաւ։

Վիճակը գէշ էր սակայն և ստացած վէրքը վտանգներ առաջ բերած էր։

Ուրուականներ կը տեսնէր կարծես ու կը պոռար ցաւագարի մը պէս.

—Այո՛... պիտի հնազանդիմ... լաւ է... կը հնազանդիմ... ստակի համար։

«Օն, առաջ... ընկղմիչները... սպաննել...։

«Ոճիր մըն ալ... ի՞նչ կ'ըլլայ... անանկ չէ՞..., սպաննէ, սպաննէ...։

«Նաւաստի չեմ ես... ինչպէս միւս...։

Տօքթէօռը նախ կարեւորութիւն չէր տուած այդ խօսքերուն՝ զորս հիւանդութեան արդիւնքը կը նկատէր պարզապէս։

Բայց մարդը տակաւ սկսած էր ուրիշ բաներու վրայ խօսիլ.

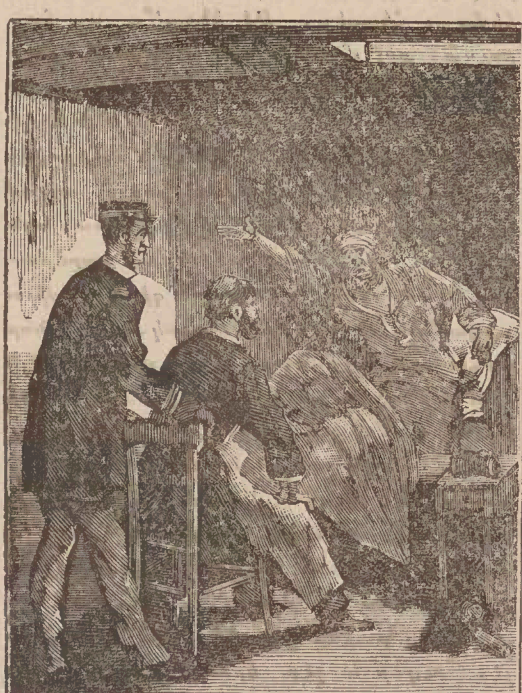

Խօսիլ ուզեց, բայց ձեռքերը հազիւ վերցուցած...։

—Ա՛հ, ա՛հ, գերեվաճառները... Ֆրլաքսան, վարպետ մարդ... Ուաշինկթընը Մարիուս Բազավան, խլեակը..., հը՛, խալ մը... երկուքն ալ մէկ են...։

«Մօնթէվիտէօի նաւը... Վիլ-տը Սէն-Նազէր, պիտի ընկղմեն... երկու միլիոն ապահովագրուած... այո՛, մեզի, ես ալ խումբին եմ...։

«Դիմեմ 35 ատրճան, 42 ատրճան... ծովուն վրայ, 35... 45։

Բժիշկը հոս առած էր այս խօսքերէն և անմիջապէս հրամանատարը կանչելով իմացուցած էր անոր ամէն բան։

Հիւանդը վերջին ճիգ մըն ալ ըրաւ։

Խօսիլ ուզեց, բայց ձեռքը հազիւ վերցուցած՝ ինկաւ կանակի վրայ. վերջին շունչն էր։

Այդ խոստովանութենէն առաջնորդուած, Էքլէռի հրամանատարը կրցած էր ժամանակին իմացնել Վիլ-տը-Սէն-Նազէրի գլխուն գալիքը։

Գիտենք արդէն որ Էքլէռի խմոց տալը օգուտ մը չունեցաւ, քանի որ ընկղմիչը կատարեց իր վատ դերը, մինչդեռ զրահաւորը մեքենաներուն աւրուելէն չկրցաւ իր պաշտպանի դերը լիովին կատարել։

Դ.

Ինչո՞ւ համար Ֆռիքէ «Սանթիակօ» աղաղակած էր — Դանակի հարուած մը՝ կայմին վրայ — Կրկին փախուստ — Ի՞նչ է Բարիզցի մը — Շունը միշտ մարդուն բարեկամը չէ. — Փախստականին հալածումը. — Խափշիկի մը եւ չինացի մը տրուած պատիժին հետեւանքները — Պիտի կախուի՞ արդեօք Ֆռիքէ. — Նորէն Բարիզցի մը։

Ֆռիքէ սարսափով հանդիսատես եղած էր Վիլ տը Սէն-Նազէրի ընկղմելուն։

Ստահակը պժգանք զգալ սկսած էր արդէն. միջավայրը չէր պատշաճեր իրեն և քանի մը հեղ ուզած էր ծովը նետուիլ և ընկղմած նաւուն ճամբորդները ճողվելու զբաղող մակոյկներէն մէկուն հասնիլ։

Բայց Ֆլաքսան նաւապետը որ անոր ոչ մէկ շարժումը աչքէ կը փախցնէր, ալ դիլեց զայն և սպառնաց սպաննել խափշիկը՝ եթէ երբեք այդ տեսակ փորձ մը ընելու ըլլար։

Ստահակը ջլատուած էր պարզապէս։

Ինչ որ ալ ըլլար, չպիտի ուզէր Մաժէսթիի մահուան պատճառ ըլլալ։

Գիտէր որ Տօքթէօռն ու Անտրէ մարտանաւին մէջ կը գտնուէին։

Ինչպէ՞ս անոնց իմացնել թէ ինքն ալ գերեվաճառի նաւուն մէջ կը գտնուէր։

Այս մտածումը ունեցած պահուն, Ֆլաքսան Էքլէռի մէջ գտնուող իր մարդիկը առնելու համար մարտանաւին կը մօտենար։

Իսկոյն կայմերէն մէկուն վրայ ելաւ և ճիշդ այն վայրկեանին ուր ընկղմիչը պիտի հեռանար՝

—Սանթիակօ՛, աղաղակեց, որովհետեւ նաւաստիներէն լսած էր թէ շիտակ հոն պիտի երթային։

Տօքթէօռն ու Անտրէ լսած էին ստահակին աղաղակը և երկուքը մէկ բացագանչած.

—Ֆռիքէ ծովահէններուն ձեռքն է...։

Սակայն, Ֆռիքէ հազիւ վերջին վանկը արտասանած, զգաց որ կոկորդը կը սեղմէին։

Պահնորդն էր՝ որուն իրեն հետ մէկտեղ կայմին վրայ գտնուիլը մոռցած էր։

Սեղմումը զօրաւոր ըլլալուն հակառակ, Ֆռիքէ կրցած էր ճողոպրիլ աւազակին ձեռքէն ու վարպետ շարժումով մը դանակը անոր վզին խոթած էր ճիշդ այն պահուն՝ ուր անիկա միեւնոյն բանը իրեն ընելու կը պատրաստուէր։

Մարդը ճիչով մը արձակելով կայմին չուաններէն ի վար պիտի գլորէր, բայց Ֆռիքէ բռնեց զայն։

Չէր ուզեր որ նաւուն մէջը իյնայ։

Ու քիչ մը ատեն անշարժ մարմինը ճօճելէ ետքը նետեց ծովուն մէջ։

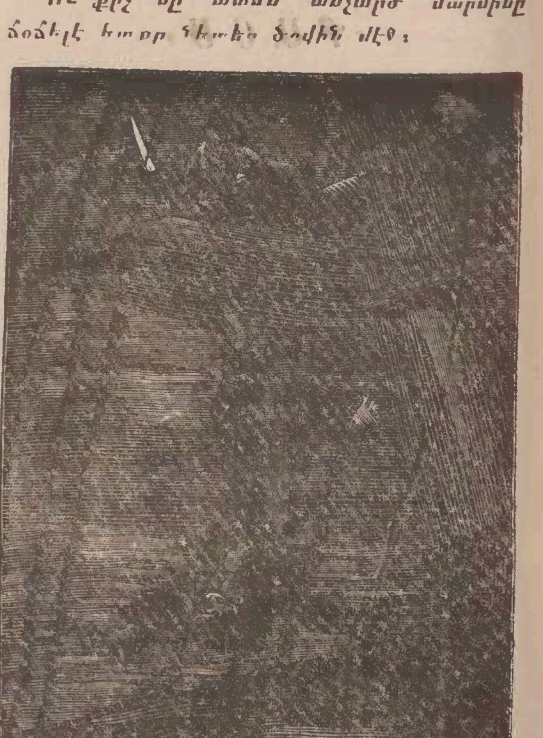

Ու քիչ մը ատեն մարմինը ճօճելէ ետքը նետեց ծովուն մէջ։

Յետոյ, առանց ձայն ձուն հանելու վար իջաւ կայմէն և գնաց Մաժէսթի քով։

(Շարունակելի)